

UKRAYNA PAZAR BİLGİLERİ

T.C.
Ticaret Bakanlığı
Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği
Genel Müdürlüğü

İçindekiler

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI.....	2
2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ.....	22
3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER.....	28
4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER.....	33
5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER	35

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI

Dış Ticaret Mevzuatı

İhracat Rejimi

Ukrayna'nın İhracat Prosedürleri 13.02.2020 tarihli 4495-VI Sayılı Gümrük Kanunu'nun 15. bölümü 82-84. maddeleri ile düzenlenmektedir. Ukrayna Gümrük Kanunu'na aşağıdaki linkten ulaşmak mümkündür. (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17?lang=en#Text>)

Bahse konu Kanun gereğince ihracatın başlıca şartları özetlenmektedir:

- İlgili gümrük idaresine ihraç edilen ürünlere ilişkin gerekli belgelerin sunulması,
- İhraç edilen ürünlerin tüm öngörülen gümrük vergilerinin ödenmiş olması,
- Mevzuat ile öngörülen dış ekonomik faaliyetlerin tarife dış dış ticaret politikası önlemlerinin (anti-damping tedbirleri, miktar sınırlamaları, teknik standartlar, fiyat kontrol denetimi, mali kontroller, paketleme, etiketleme standartları vs.) uygulanmasına ilişkin gerekliliklerin yerine getirilmesi;
- Mevzuat ile öngörülen durumlarda ürünlerin üçüncü ülkelere ihraç edilmesine yönelik ilgili izinlerin sunulmasıdır.

Ukrayna Gümrük Makamı, ihraç edilen ürünlerin ihracat yapılan noktaya iletildiğine dair teyit istememektedir. Ukrayna gümrük bölgesi dıŐına ihraç edilen ürünler ihracat rejimine tâbi olduğu andan itibaren "Ukrayna malları" statüsünü kaybetmektedir.

07.02.2020 tarihli 2530-VIII sayılı Ukrayna Parlamentosu "*Ukrayna Gümrük Kanunu ve Ukrayna'nın Diğer Yasalarına, Tek Pencere Mekanizmasının Tanıtılması ve Malların Ukrayna Gümrük Sınırından Taşınması İçin Kontrol Prosedürlerinin Optimizasyonu İle İlgili Değışiklikler Hakkında Kanun*" uyarınca gümrüklerde yapılacak denetimler için "tek pencere mekanizması" oluşturulmuştur. (Devlet Gümrüğü tarafından oluşturulan "Uluslararası Ticaret İçin Tek Pencere" web portalı: <https://cabinet.customs.gov.ua>)

"Tek Pencere" sistemi ile farklı kontrol ve gümrük yetkililerinin Ukrayna sınırını geçen mallar ve devlet gümrük kontrolünün sonuçları hakkında otomatik olarak bilgi alışverişinde bulunmasına olanak tanıyan tek bir elektronik veri değışimi amaçlanmaktadır. Tek Pencere, gümrük ve devlet kontrol prosedürlerini basitleştirerek ve gümrük işlemlerinin süresini azaltarak insan faktörü etkisini en aza indirilmesine yardımcı olmaktadır. Ayrıca, yolsuzluk risklerini azaltır ve dijital belge akışı ve gümrük e-beyannamesi sunar.

Gümrükleme prosedürü için gerekli olabilecek belgelerin listesi aşağıda bulunmaktadır (seçilen nakliye yöntemine bağılı olacaktır):

- Dış ticaret anlaşması (ekler dâhil),
- Teslimat için ürün özellikleri,
- Fiyat koordinasyon protokolü (varsa),
- Fatura (ürünün menşe ülkesini, teslimat şartlarını, anlaşma numarasını belirten),
- Kargo taşımacılığının türüne bağılı olarak konşimento CMR, demiryolu, havacılık, posta faturaları,

- Ambalaj listesi,
- Tarife dışı düzenleme önlemlerine uygunluğu onaylayan belgeler,
- Malların satın alınmasına ilişkin belgeler (ihracatçı üretici değilse),
- Malların menşe ülkesini teyit eden belgeler (mallar Ukrayna menşeli ise),
- Taşıyıcı verileri (adres, iletişim bilgileri, şirketin vergi kimlik numarası),
- Sürücü verileri (otomobiller için-sürücünün pasaportunun yanında araç ve römorkun ruhsatının kopyası),
- Gümrük güvenliği altında eşya taşıma belgesi (varsa),
- TIR Karnesi (gerekirse),
- ATA Karnesi (CARNET ATA-gerekirse),
- Taşıyıcıdan Ukrayna sınırına kadar nakliye masrafları belgesi (gerekirse),
- Kalite sertifikaları, pasaportlar, teknik açıklamalar, ürün çizimleri vb. (gerekirse),
- Gümrük beyannamesini ibraz eden kişinin yetkisini teyit eden belgeler.

İthalat Rejimi

Ukrayna'nın ithalat rejimi, Ukrayna Gümrük Kanunu'nun 74. Bölümü, 74-76. Maddeleri ile düzenlenmektedir.

Ukrayna'ya ithalatın başlıca şartları şu şekilde sıralanmaktadır:

- İlgili gümrük idaresine ithal edilen ürünlere ilişkin belgelerin sunulması,
- İthal edilen ürünlerin gümrük vergilerini ödenmesi,
- Mevzuat ile öngörülen dış ekonomik faaliyetlerin tarife dışı dış ticaret politikası önlemlerinin uygulanmasına ilişkin gerekliliklerin yerine getirilmesi,

olarak karşımıza çıkmaktadır.

İthalat gümrük rejimi; Ukrayna'nın gümrük bölgesine giren mallara, gümrük kontrolü altında depolanan, başka bir gümrük rejimi altında işlem gören mallara ve ayrıca gümrük bölgesindeki dâhilde işleme rejimi altında işlem gören ürünün işlenmesi sonucu ortaya çıkan ürünlere yönelik olarak uygulanabilmektedir.

Ukrayna mevzuatına göre hem gerçek hem de tüzel kişiler, Ukrayna'ya ithal edilen malların gümrük işlemleri ile ilgili olarak kayıtlı ithalatçı olarak hareket edebilecektir ancak ticari kişiliklerin yerel gümrük idaresi tarafından akredite edilmesi gerekmektedir.

Prosedür ve gerekli belgelerin listesi, mallarla işlem yapan tüzel kişilerin kayıt prosedüründe belirtilmiştir.

Genelde ithalat ile ilgili gümrük işlemleri Ukrayna'da kayıtlı bir iş ortağı veya son mal alıcısı ile gerçekleştirilmektedir.

Ukrayna tarafından yapılan bazı prosedürel iyileştirmelere rağmen, Ukrayna'ya mal ihraç eden şirketler, Ukrayna Devlet Gümrük İdaresinin işlemleri ile uğraşırken yavaş işleyen bürokrasi ve büyük miktarda evrak işi baş başa kalmaktadır. Bu nedenle, birçok firma, sık sık değişen ve bazen karışık olan gümrük işlemleri prosedürlerini gerçekleştirmek üzere lisanslı gümrük brokerlerinin hizmetlerini kullanmayı tercih etmektedir.

Lisanslı gümrük müşavirlerinin listesine Ukrayna Gümrük Müşavirleri Birliği'nden ulaşılması mümkündür (<http://ambu.org.ua>).

Ukrayna Gümrük Kanunu'nun 335. Maddesi uyarınca, gümrük işlemleri için aşağıdaki belgeler gereklidir:

Karayolu ile taşınan mallar için:

- Devlet tescili (uyruğu) hakkında bilgileri içerenler araca ilişkin belgeler,
- Seyahat (ulaşım) belgeleri (uluslararası konsinye notu-CMR),
- Uluslararası postalara eşlik etmek üzere Dünya Posta Birliği tarafından tespit edilen belgeler (herhangi bir posta varsa),
- Taşıyıcının adı ve adresi, taşınan malların kalkış ve varış ülkesinin adı, gönderenin (veya satıcının) ve alıcının adı ve adresi ile ilgili bilgileri içeren taşınan mallar için ticari belgeler,
- Ambalaj hacmi ve ambalaj türü hakkında bilgiler,
- Malların adı,
- Hacimli yükler hariç, brüt mal ağırlığı (kilogram cinsinden) veya mal hacmi (metreküp olarak).

Deniz/nehir yolu ile taşınan mallar için:

- Genel beyanname,
- Yük beyannamesi,
- Tedarikçi beyanı (ship's stores),
- Mürettebatın kişisel eşyalarının beyanı;
- Mürettebat hakkında isimler, vatandaşlık vb. bilgiler,
- Yolcu listesi,
- Uluslararası postalara eşlik etmek üzere Dünya Posta Birliği tarafından tespit edilen belgeler (herhangi bir posta varsa),
- Özellikle toplam mal sayısı, paket sayısı, mal tanımı, ambalaj türü hakkında bilgiler içeren mallar için nakliye belgeleri,
- Ürünlere ilişkin ticari belgeler (varsa) ve gemideki ürün yerleşimi hakkında bilgiler,
- Mürettebatın kullanıldığı para değerleri, uyuşturucu, güçlü, psikotrop ve zehirli maddeler içeren ilaçlar dâhil olmak üzere Ukrayna'ya ithalatı yasaklanmış veya kısıtlanmış malların gemide bulunup bulunmadığına ilişkin bilgiler,
- Gemide tehlikeli maddeler, silahlar ve mühimmatın varlığı/yokluğu hakkında bilgi.

Hava yoluyla taşınan mallar için:

- Sivil havacılık alanındaki mevcut uluslararası anlaşmalarla öngörülen standart taşıyıcı belgesi (genel beyanname),
- Uçakta taşınan mallar hakkında bilgi içeren belgeler (kargo bilgileri, hava yolu faturası),
- Uçağa yüklenen ve gemiden boşaltılan depolar (on-board supplies) ve depo sayısı (board supplies) hakkında bilgi içeren bir belge,
- Taşıma (nakliye) belgeleri,
- Taşınan mallar için ticari belgeler (taşıyıcıya sağlanırsa),
- Uluslararası postalara eşlik etmek üzere Dünya Posta Birliği tarafından tespit edilen belgeler (herhangi bir posta varsa),
- Uçağın uyruğu ve tescil işaretleri, uçuş numarası, uçuş rotası, kalkış noktası ve uçağın varış noktası ile ilgili bilgiler,
- Uçağı işleten şirketin (organizasyon, kurum) adı ve mürettebat sayısı hakkında bilgiler,

- Sayısı, isimleri, iniş noktaları ve teslimat noktası (drop-off points) ile ilgili bilgiler dâhil yolcuların listesi; yolcuların bagajlarına ilişkin bilgiler (yolcu listesi),
- Malların adı, hava yolu faturası, her sevkiyat için koltuk sayısı, mal yükleme ve boşaltma noktaları,
- Ukrayna'ya ithalatı yasak veya kısıtlı olan malların gemide bulunup bulunmadığına ilişkin bilgiler,
- Uçaktaki tehlikeli maddeler, silahlar ve mühimmatın varlığı/yokluğu hakkında bilgi.

Demiryolu ile taşınan mallar için:

- Taşıma (nakliye) belgeleri,
- Demiryolu vagonlarında transfer rulosu,
- Tedariklerinin mevcudiyetini onaylayan belge (varsa),
- Uluslararası postalara eşlik etmek üzere Dünya Posta Birliği tarafından tespit edilen belgeler (herhangi bir posta varsa),
- Taşınan mallar için ticari belgeler (varsa).

Taşıma türüne bakılmaksızın, malların gümrük sınırından geçişine ilişkin Ukrayna hukuku kapsamındaki yasak ve/veya kısıtlamalara uyulduğunu teyit eden belgelerin, malların kontrol noktalarına varışları sırasında kâğıt ve elektronik ortamda sağlanması gerekmektedir. Eşyanın kıymetini belirten bir fatura veya başka bir belge gümrük beyannamesi ile birlikte sunulmalıdır.

Gümrük Kanunu'na göre, beyan sahibi veya yetkili temsilcisi, gümrük beyannamesinde aşağıdaki bilgileri sağlamalıdır:

- Gümrük beyannamesini ibraz eden kişinin yetkisini tasdik eden belgeler,
- Dış ticaret sözleşmesi (sözleşme) veya malların mülkiyeti, kullanılması ve/veya elden çıkarılması hakkını teyit eden diğer belgeler,
- Taşıma belgeleri,
- Beyanı sunan kişinin sahip olduğu ticari belgeler,
- Gerekirse, dış ekonomik faaliyetin tarife dışı düzenlemesine uygunluğu onaylayan belgeler,
- Koruyucu, anti-damping ve telafi edici önlemlerin kullanımından kaynaklanan kısıtlamalara uyulduğunu doğrulayan belgeler (bu tür kısıtlamalar varsa),
- Bazı durumlarda menşe ülkeyi teyit eden belgeler,
- Gerekirse, gümrük vergilerinin ödendiğini ve/veya teminatlı olarak ödendiğini teyit eden belgeler,
- Varsa, seçilen gümrük rejimi kapsamında gümrük vergilerinin ödenmesi, gümrük vergilerinden tam veya kısmi muafiyet için yararlanma hakkını teyit eden belgeler,
- Gerekirse, gümrük vergileri ödeme şartlarının değiştirildiğini teyit eden belgeler,

İthal edilen ürünler, çoğu durumda gümrükte gerçekleştirilen radyolojik kontrole tâbidir. Tercihli gümrük vergisi oranları ve malların Ukrayna gümrük sınırından geçişine belirli niceliksel kısıtlamalar uygulandığında Ukrayna yasaları veya uluslararası anlaşmalarca öngörülüyorsa menşe şahadetnamesinin düzenlenmesi gerekmektedir.

Ukrayna Gümrük Kanunu'nun 49. maddesine göre, eşyanın gümrük kıymeti, genellikle mal, sigorta, taşıma ücretleri içeren mallar için fiilen ödenen veya ödenecek bedele dayalı olarak, gümrükte kullanılan malların bedeli olarak belirlenmektedir.

Belirli koşullar altındaki telif ücretleri, lisans ücretleri gibi diğer maliyetlerin, malların gümrük değerine dâhil edilmesi gerekmektedir. Gümrük Kanunu ile, ithal edilen malların gümrük kıymetini tespit edilmesi için bir ana ve tali yöntemler belirlenmektedir. Mevzuata göre, Ukrayna'ya ithal edilen malların gümrük kıymetini belirlemenin temel yöntemi sözleşme fiyatıdır (ithal edilen malların işlem değerı). Ayrıca, Gümrük Kanunu'na göre; malların rayiç değerini belirlemek için kapsamlı bir belge listesinin sunulmasını gerekmektedir.

24 Şubat 2022 İtibariyle Savaş Hâli Durumda Dış Ticarete İlişkin Uygulamalar:

- 24 Şubat 2022 tarihinde, Rusya Federasyonu'nun Ukrayna'ya yönelik askeri saldırısı sonucunda, Ukrayna Hükümeti tarafından tüm gümrük işlemlerini basitleştirme kararı alınmıştır.
- 24 Mart 2022 tarih 2142-IX sayılı "Askeri Olağanüstü Dönemi Süresince Ukrayna Vergi Kanunu'na ve Diğer Kanunlara Değişikliklerin Yapılmasına Dair Kanun" 5 Nisan 2022 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Yasa ile olağanüstü askeri durum sırasında Ukrayna'nın ihtiyaçlarını hızlı bir şekilde karşılamak için gümrük formalitelerini önemli ölçüde basitleştiren gümrük reformu öngörülmektedir.
- III. grup tek vergi mükellefi olarak kayıtlı işletmeler KDV'den de muaf tutulmaktadır.
- 24 Şubat 2022 tarihinde Ukrayna Merkez Bankası'nın 21. sayılı Kararı ile ürün alımları için döviz alımının ve sınır ötesi döviz transferlerinin yapılabileceği kritik ürünlerin listesi onaylanmıştır. Savaşın başlaması ile sınır ötesi döviz transferlerinin izin verilen kritik ürünleri listesi 18 kez güncellenmiştir. 7 Temmuz 2022 tarihli 761 sayılı Ukrayna Bakanlar Kurulu'nun Kararı ile kritik ithalat listesi ortadan kaldırılmıştır. 9 Temmuz 2022'den itibaren 01-97 GTİP kodlu ürünlerin Ukrayna'ya yapılan ithalatında döviz alınmasına ve sınır ötesi döviz transferlerine izin verilmektedir.
- İthalat hizmetleri için yapılacak sınır ötesi döviz transferlerine ilişkin kısıtlamalar uygulanmaya devam etmektedir.
- Ukrayna Bakanlar Kurulu'nun 14 Şubat 2023 tarih ve 137 sayılı Kararı ile 24 Şubat 2022 tarih ve 153 sayılı "İthal Edilen Kritik Mallar Listesi Hakkında Karar"ında değişiklik yapılmıştır. İşletmeler, Ukrayna Bakanlar Kurulu'nun 14 Şubat 2023 tarih ve 137 sayılı Kararı ile onaylanan listede yer alan hizmetleri ithal edebilecektir. Ayrıca, Ukrayna ihracatçılarının ihtiyaçları dikkate alınarak adı geçen listeye; 46 adet uluslararası fuara katılım için gerekli olan sınır ötesi döviz transferlerine de izin verilmesi de dâhil edilmiştir.

İlgili listeye aşağıdaki bağlantıdan ulaşılması mümkündür:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/153-2022-%D0%BF?lang=en#Text>

Kritik ithalat listesindeki ürünlerin Ukrayna'ya ithal edildiğinde Ukrayna'da askeri olağanüstü durum sırasında sınır ötesi döviz ödemelerinin yasağının uygulanmasına rağmen söz konusu ürünler için ödeme yapmak üzere dövizin alınmasının yanında dövizin yurtdışına transfer edilmesine izin verilmektedir.

4 Nisan 2022 tarihi itibariyle, Bulgaristan, Macaristan, İtalya, Danimarka, Letonya, Estonya, Litvanya, Slovakya, Gürcistan ve Türkiye dâhil olmak üzere sekiz Avrupa Birliği ülkesinin toprakları üzerinden ulaşım için ikili ve transit geçiş izinlerinin iptal edilmesi kararlaştırılmıştır.

9 Nisan 2022 tarihinde Ukrayna Bakanlar Kurulu, Rusya ile ticarete tam bir ticaret ambargosu uygulanmasını onaylamıştır.

Ukrayna Devlet Gümrük Servisi, 2022 yılında işletmelerin Yetkili Ekonomik Operatör statüsü almasına yönelik pratik mekanizmaları geliştirip uygulamaya koymuştur. Bu statü, işletmelere, özellikle gümrükleme prosedürlerinin basitleştirilmesi ve gümrük ödemelerinin yapılmasında ayrıcalıkların sağlanması gibi bir dizi avantaj sağlamaktadır.

7 Kasım 2023 tarihi itibarıyla Ukrayna tarafından ihraç ve ithal edilen ürünlerin gümrük beyanname prosedürlerinde, Ukrayna gümrük mevzuatının AB gümrük mevzuatı ile uyumlaştırılması kapsamında bazı değişikliklere gidilmiştir.

Bu çerçevede, Ukrayna'da yerleşik olan ve belirlenen kıstaslara uygun şekilde dış ticaret yaptığı tespit edilen şirketler, Ukrayna Devlet Gümrük Servisi'nin internet sitesinde kayıt yaptırılmalarının (<https://cabinet.customs.gov.ua/login>) ve Ukrayna Devlet Gümrük Servisi'nden onay almalarının ardından, Yetkili Ekonomik Operatör (Authorized Economic Operator, AEO) statüsüne sahip olmaya hak kazanacaktır.

İlgili karar ile Yetkili Ekonomik Operatör (AEO) statüsüne ilişkin başvuru ve kullanım süreçleri ücretsiz olarak gerçekleştirilecek ve ilgili gümrük mevzuatı ihlali durumunda bu statü süresiz iptal edilecektir.

Mevcut durumda ilgili kurumdan temin edilen bilgiler çerçevesinde AEO statüsünü kazanmak isteyen şirketler için talep edilenler aşağıda sıralanmaktadır:

- İşlemlerin, Ukrayna'nın gümrük ve vergi mevzuatının gerekliliklerine uyumlu olması ve işlem sahibine ait cezai hukuki süreçlerinin bulunmaması,
- Muhasebat, ticaret ve nakliyeye ilişkin belgeler için Ukrayna gümrükleri ile uyumlu işlem sistemlerinin kullanılması,
- Kullanıcının istikrarlı bir mâli duruma sahip olması,
- Kullanıcı tarafından belirlenen sorumlu yetkilinin, pratik veya mesleki yeterlilik standartlarını karşılıyor olması,
- Kullanıcının güvenlik ve güvenilirlik standartlarına uygun olması.

Aralık 2022'de Ukrayna, Ortak Transit Rejimi Sözleşmesi'ne katılmıştır. Bu sözleşme, malların bir AB ülkesinde gümrükten geçtikten sonra gümrük işlemleri tekrar yapılmadan diğer AB ülkeleri üzerinden taşınmasına olanak tanımaktadır.

2023 yılında Ukrayna NCTS (New Computerized Transit System) sistemine katılmıştır. Bu sistem ile farklı AB ülkelerinin gümrük makamları arasında otomatik bilgi alışverişi sağlanmaktadır.

8 Mart 2024 tarihinde Ukrayna Hükümeti ile Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti arasında, taraflar arasında hareket eden mal ve araçlara ilişkin elektronik ön bilgi alışverişi sisteminin oluşturulması konusunda İstanbul'da bir anlaşma imzalanmıştır.

Bilgi alışverişi Ukrayna Devlet Gümrük Müdürlüğü ile Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı arasında gerçekleştirilecektir.

Ukrayna'ya İthalatı Yasak Ürünler

Ukrayna hükümeti silahların, uyuşturucu, kimyasal ve tehlikeli maddelerin ve belirli farmasötik ve iletişim ürünlerinin geçişini, ithalatını ve ihracatını sıkı bir şekilde kontrol ederek kısıtlamaktadır.

Yasaklanmış ve kısıtlanmış ithalata izin verilmesi 549-IV Sayılı "Askeri ve Çift Kullanımlık Malların Uluslararası Transferi için Devlet Denetimi" başlıklı Ukrayna kanunu ile düzenlenmektedir. Söz konusu kanun ile lisanslama koşulları belirtilerek transitten sorumlu kontrol kurumları adlandırılıp; askeri veya çift kullanımlı malların transit, ithalatı ve ihracatı için kriterler belirlenmektedir.

Askeri veya çift kullanımlı malların transit, ithalat veya ihracatının onaylanması, başvuru tarihinden ve gerekli belgelerin alınmasından itibaren 90 güne kadar sürebilmektedir. Söz konusu belgeler Ukrayna İhracat Kontrol Devlet Servisi'ne sunulmalıdır. Yabancı şirketler veya bu malları ithal etmek isteyen ilgili Ukraynalı ticaret ortağı, yasaklanmış veya kısıtlanmış mallar Ukrayna'ya gönderilmeden önce Ukrayna Devlet İhracat Kontrol Servisi ile önceden iletişime geçmelidir.

Ukrayna'ya ithalatı yasak ürün liste aşağıdaki bağlantıdan ulaşmak mümkündür:

(<https://customs.gov.ua/tovari-shchodo-iakikh-diut-obmezhennia>)

21.03.2024 tarihi itibarıyla Ukrayna'ya ithalatı yasak olan Türkiye menşeli ürünlerin GTİP numaraları aşağıda sıralanmaktadır:

0101, 0102, 0103, 0104, 0105, 0106, 0201, 0202, 0203, 0204, 020500, 0206, 0206.80.91.00, 0206.90.91.00, 0207, 0208, 0209, 0210, 0210.99.10.00, 1601.00, 1603.00, 0401, 0402, 0403, 0404, 0405, 0406, 0407, 0408, 0502, 0504.00.00.00, 0505, 0511, 0506, 0507, 1601.00, 1602, 1602.90, 1603.00, 2105.00, 2309, 4101, 4102, 4103, 9508.10.00.00.

Elektronik Gümrük Beyannamesi

Gümrük işlemleri sırasında zamandan kazanmak üzere, dileyen ithalatçı elektronik ortamda gümrük beyannamesi verebilmektedir. Elektronik ortamda gümrük beyannamesi verilmesi uygulamasından faydalanabilmek için, ithalatçı firmanın gümrük elektronik sistemine kayıt olmak üzere, önceden gümrük makamlarına müracaat etmesi gerekmektedir. Söz konusu sistem, sürekli olarak aynı tür malların Ukrayna'ya ithalatını gerçekleştiren firmalarımıza avantaj sağlayabilecektir.

Ukrayna'da işlem görmüş gümrük beyannameleri aşağıdaki bağlantıdan kontrol edilebilir:

(<https://cabinet.customs.gov.ua/ccdcheck>)

Araçlara El Koyma Şartları

Ukrayna gümrüklerinden karayolu araçları ile geçişler sırasında yapılan gümrük kontrollerinde; sadece Ukrayna'ya resmi giriş noktaları haricinde başka bir yoldan giriş yapılması, ithalatı yasak olan malların taşındığının tespit edilmesi ve taşıt aracında kaçak ve yasak nesnelerin saklandığı gizli yerin tespit edilmesi durumlarında taşıt araçlarına el konulabilecektir.

Tek Gümrük Beyannamesi

Ukrayna'ya getirilen parti mal içerisinde 10'dan fazla farklı ürün bulunuyorsa, ithalatçı firma isterse, parti mal içinde bulunan bütün ürünlerden en yüksek ithalat vergisini tâbi olan ürünün ithalat vergisi oranında olmak üzere, parti mal içerisinde bulunan tüm ürünler için tek gümrük

beyanında bulunulmasına imkân tanınmaktadır. (Örnek, çeşitli otomobil yedek parçaları aynı GTİP kodu altında beyan edilebilecektir).

Asgari İhraç Fiyatı ve Ön İzin Uygulaması

Ukrayna, bazı tarım ve hayvancılık ürünleri ile madenler ve kimyasal maddelerde asgari ihraç fiyatı ve ön izin uygulamaktadır. 2 Ekim 1999 tarihinde alınan karar gereğince ayçiçeği tohumu ihracında ihraç vergisi uygulanmaktadır. Söz konusu vergi Temmuz 2005 tarihinde %16'ya düşürülmüş olup, hâlen ayçiçeği tohumu ihracatında %10 oranında vergi uygulanmaktadır (GTİP 1206). Ukrayna ile AB arasındaki Ortaklık Anlaşması uyarınca Avrupa ülkeleri için söz konusu ihracat vergisi %1,8 oranındadır.

Ayrıca Ukrayna, 1 Ocak 2003 tarihinden itibaren hurda metal ihracatında 30 avro/ton ihraç vergisi uygulamaya başlamıştır. Buna gerekçe olarak da Ukrayna'dan büyük miktarda hurda metal ihracatı olması, buna bağlı olarak yerli üreticilerin zaman zaman hammadde sıkıntısı yaşamaları ve üretimin durma noktasına gelmesi gösterilmektedir. Başta Türkiye ve AB olmak üzere çeşitli ülkelerden gelen tepkilere rağmen hurda metalde ihraç vergisi uygulaması devam etmiştir. Ancak, 2008 yılında DTÖ üyeliğini takiben 5 yıllık sürede belli bir takvime bağlı olarak söz konusu verginin 10 avro/ton seviyesine düşürülmesi taahhüt edilmiştir. Buna rağmen hâlen 58 avro/ton oranında ihracat vergisi (yaklaşık %15) uygulanmaktadır. 2021 yılında söz konusu ihracat vergisi 58 avro/ton seviyesinden 180 avro/ton seviyesine kadar artırılmıştır. Hurda metaller üzerindeki ihracat vergisi 5 yıllık süreyle bu meblağda uygulanmaya devam edecektir. Diğer taraftan, Ukrayna ile AB arasındaki Ortaklık Anlaşması uyarınca Avrupa ülkeleri için söz konusu ihracat vergisi %0 ile %3 arasında değişmektedir.

Bazı demir ürünleri için uygulanan ihracat vergisi %0 (Avrupa ülkeleri için) ile %15 (üçüncü ülkeler için) arasında değişmektedir.

Ayrıca, 4101, 4102, 4103.30, 4103.90 GTİP kodlu ham postlar ve deriler için %20 oranında (Avrupa ülkeleri için %2,5 oranında) ihracat vergisi uygulanmaktadır.

İthalat ve İhracat Lisanslarına Tâbi Ürünler ve Kotalar

Ukrayna Hükümeti her yıl ithalat ve ihracat lisanslamasına tâbi ürünlerin listesini oluşturmaktadır. 2024 yılında uygulanacak ithalat ve ihracat lisanslarının yanında kotalar listesi Ukrayna Bakanlar Kurulu Kararı'nda yer almaktadır:

(<https://www.kmu.gov.ua/nps/pro-zatverdzhennia-perelikiv-tovariv-eksport-ta-import-iakykh-pidliahaie-litsenzuvanniu-ta-kvot-na-2024-t271223>)

27 Aralık 2023 tarih 1403 Sayılı "2024 Yılında İthali ve İhracı Lisansa Tâbi Olan Ürün Listelerinin Yanında Kotalarının Onaylanması Hakkında Ukrayna Bakanlar Kurulu Kararnamesi":

İhracat Lisansına Tâbi Olan Ürünlerin Kota Miktarı

Ürünün Açıklanması	GTİP Kodu	Kota Miktarı/ ölçü birimi
İnsanların tüketimine mahsus tuz	2501.00.91.00	0 ton
Taşkömürü; Antrasit, taşkömüründen elde edilen briketler, topak ve benzeri katı yakıtlar	2701.11.00.00 2701.12.90.00 2701.19.00.00 2701.20.00.00	0 ton

Kokluk taşkömürü ("K" markalı)	2701.12.10.00	900.000 ton
Petrol yağları (akaryakıt)	2710.19.51.00 2710.19.55.00 2710.19.62.00 2710.19.66.00 2710.19.67.00	540.000 ton
Ukrayna menşeli doğal gaz	2711.11.00.00 2711.21.00.00	0 metreküp (kWh)
Yakmaya mahsus ağaçlar (kütük, odun, çalı-çırpı demetleri hâlinde veya benzeri şekillerde), iğne yapraklı ve iğne yapraklı olmayan ağaçlar	4401.11.00.00 4401.12.00.00 4401.21.00.00 4401.22.00.00	0 ton
Gümüş (altın veya platin yaldızlı gümüş dâhil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra hâlinde)	7106	0 gram
Altın (platin kaplamalı altın dâhil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra hâlinde), para yerine kullanılmayanlar	7108	0 gram
Kıymetli metallerin veya kıymetli metallerle kaplama metallerin döküntüleri, artıkları; kıymetli metal veya kıymetli metal bileşikleri içeren ve esas olarak kıymetli metallerin geri kazanılmasında kullanılan türden olan diğer döküntü ve artıklar	7112	0 gram
Elektrikli ve elektronik hurda ve atıkları, esas olarak kıymetli metallerin geri kazanılmasında kullanılanlar	8549.21.00.00 8549.29.00.00	0 gram

Not:

- ✓ 2710.19.51.00, 2710.19.55.00, 2710.19.62.00, 2710.19.66.00, 2710.19.67.00 GTİP kodlu ürünlerin ihracına ilişkin lisansların verilmesi ayda 60.000 ton kontenjan dâhilindeki başvurular esas alınarak gerçekleştirilmektedir.
- ✓ 27 Aralık 2022 tarih ve 1466 Sayılı "2023 Yılında İhracı ve İthalı Lisansa Tâbi Olan Mal Listelerinin Yanında Kotaların Onaylanması Hakkında" (Ukrayna Resmi Gazetesi, 2023, Sayı: 4, Madde: 309) Ukrayna Bakanlar Kurulu Kararnamesi'nde belirtilen dış ekonomik faaliyeti gerçekleştiren şahıslar tarafından 2023 yılında kullanılmayan malların ihracatı (ithalatı) için lisanslar Ukrayna'nın imzalandığı ilgili uluslararası anlaşmalarında aksi belirtilmedikçe 1 Mart 2024 tarihine kadar geçerli olacaktır.
- ✓ İhracat/ithalat lisansları Ukrayna Ekonomi Bakanlığı tarafından verilmektedir.
- ✓ Söz konusu kararname ile belirtilen dış ekonomik faaliyeti gerçekleştiren şahıslar tarafından yapılan malların ihracat/ithalat hacmine ilişkin bilgilerin yanında malların ihracatı/ithalatı için verilen lisanslar hakkında bilgiler ilgili Devlet makamları tarafından "Uluslararası Ticaretin Tek Penceresi" adlı Ukrayna'nın tek devlet bilgi web portalına girilmektedir. (<https://cabinet.customs.gov.ua>)

**İhracı ve İthalı Lisansa Tâbi Olan Kontrollü Maddelerin GTİP Kodları
(Ozon Tabakasını İncelten Maddeler ve Florlu Sera Gazları)**

GTİP Kodu
2903.14.00.00
2903.19.00.00
2903.41.00.00
2903.42.00.00
2903.43.00.00
2903.44.00.00
2903.45.00.00
2903.46.00.00
2903.47.00.00
2903.48.00.00
2903.61.00.00
2903.71.00.00

2903.72.00.00
2903.73.00.00
2903.74.00.00
2903.75.00.00
2903.76.10.00
2903.76.20.00
2903.76.90.00
2903.77.60.10
2903.77.60.90
2903.77.90.00
2903.79.30.00
2903.79.80.00

İthal ve İhracı Lisansa Tâbi Olan (kişisel eşyaların bulunduğu konteynerlerde taşınan eşya ve ekipmanlar hariç) Kontrollü Maddeleri İçerebilecek (Ozon Tüketen Maddeler ve Florlu Sera Gazları) Ürün ve Ekipman Listesi

Ürün Açıklaması	GTİP Kodu
Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere karışık olan veya olmayan ürünlerden oluşan ilaçlar (30.02, 30.05 veya 30.06 pozisyonlarındaki eşya hariç) (deri üzerine zerk edilerek kullanılmaya mahsus olanlar “transdermal administration systems” dâhil) (dozlandırılmış veya perakende satılacak şekilde ambalajlanmış)	3004*
Sentetik organik boyayıcı maddeler (kimyasal olarak belirli bir yapıda olsun olmasın); bu faslın 3 numaralı notunda belirtilen müstahzarlardan esâsı sentetik organik boyayıcı maddeler olan müstahzarlar; floresanlı aydınlatma maddeleri veya lüminofor olarak kullanılan sentetik organik ürünler (kimyasal olarak belirli bir yapıda olsun olmasın)	3204*
Esâsı sentetik polimerler veya kimyasal olarak tadil edilmiş tabii polimerler olan, susuz bir ortamda eriyen veya dağılan boyalar ve vernikler (emaye ve laklar dâhil); bu faslın 4 numaralı notunda belirtilen çözeltiler	3208*
Esâsı sentetik polimer veya kimyasal olarak tadil edilmiş tabii polimerler olup sulu ortamda dağılan ve çözülen boyalar ve vernikler (emaye ve laklar dâhil)	3209*
Camcı macunu, aşılama macunu, reçineli çimentolar, kalafatçı bileşikler ve diğer macunlar; boyacılıkta kullanılan dolgu, sıvama maddeleri; binaların dış cephesinde, binaların içindeki duvar, tavan, taban ve benzeri yerlerde kullanılan ateşe dayanıklı olmayan sıvama müstahzarları	3214*
Güzellik veya makyaj müstahzarları ve cilt bakımı için müstahzarlar (ilaçlar hariç) (güneş kremleri veya güneşlenme müstahzarları dâhil); manikür ve pedikür müstahzarları	3304*
Saç müstahzarları	3305*
Ağız veya diş sağlığını korumaya mahsus müstahzarlar (takma dişleri temizlemeye ve onları ağızda sabit tutmaya mahsus pat ve tozlar dâhil); diş aralarını temizlemekte kullanılan iplikler (diş iplikleri), perakende satılacak hâle getirilmiş bireysel kullanıma mahsus ambalajlarda olanlar	3306*
Tıraş öncesinde, tıraş sırasında veya tıraştan sonra kullanılan müstahzarlar, vücut deodorantları, banyo müstahzarları, tüy dökücüler ve tarifenin başka yerinde yer almayan veya belirtilmeyen diğer parfümeri, kozmetik veya tuvalet müstahzarları, kapalı yerlerde kullanılan müstahzar deodorantlar (parfümlü veya dezenfekte edici vasfı olsun olmasın)	3307*

Cilt yıkanmasına mahsus sıvı veya krem hâlinde ve perakende satılacak hâle getirilmiş, yüzey aktif organik ürünler ve müstahzarlar (sabun içersin içermesin)	3401.30.00.00*
Yüzey aktif organik maddeler (sabunlar hariç); yüzey aktif müstahzarlar; yıkama müstahzarları (yardımcı yıkama müstahzarları dâhil) ve temizleme müstahzarları (sabun içersin içermesin) (34.01 pozisyonundakiler hariç)	3402*
Yağlama müstahzarları (esâsı yağ olan; kesici aletleri yağlamaya mahsus müstahzarlar, civata veya somun gevşetme müstahzarları, pas veya korozyonu önleyici müstahzarlar ve döküm kalıplarını ayırmaya mahsus yağlama müstahzarları dâhil) ve dokumaya elverişli maddelerin, deri ve köselenin, post ve kürklerin veya diğer maddelerin katı ve sıvı yağlarla yağlanmasına mahsus müstahzarlar (esas madde olarak içinde ağırlık itibariyle % 70 veya daha fazla petrol yağı veya bitümenli minerallerden elde edilen yağ içeren müstahzarlar hariç)	3403*
Ayakkabı, mobilya, döşeme, otomobil karoseri, cam veya metal boya ve cilaları, temizleme pat veya tozları ve benzeri müstahzarlar (bu müstahzarlar emdirilmiş, sıvanmış veya kaplanmış kâğıt, vatka, keçe, dokunmamış mensucat, gözenekli plastik veya gözenekli kauçuk şeklinde olsun olmasın) (34.04 pozisyonundaki mumlar hariç)	3405*
Haşarat öldürücü, kemirici hayvanlara karşı koruyucu, zararlı, mantarları ve bitkileri yok edici, sürgünleri önleyici ürünler ve bitkilerin büyümesini düzenleyici, dezenfekte edici ve benzeri, ürünler (perakende satılacak şekillerde veya ambalajlarda veya müstahzar hâline getirilmiş) (kükürtlü şerit; fitil ve mumlar ile, sinek kâğıtları gibi)	3808*
Tarifenin başka yerinde yer almayan veya belirtilmeyen mensucat, kâğıt, deri ve benzeri sanayilerde kullanılan türde "apre veya finisaj" müstahzarları, boyayıcı maddelerin sabitleştirilmesini veya boyama işlemi hızlandırmayı sağlayıcılar ve diğer ürünler ve müstahzarlar (örneğin; müstahzar haşıl ve apreler, müstahzar mordanlar gibi)	3809*
Vulkanizasyonu çabuklaştırıcı müstahzarlar; kauçuk ve plastikler için, tarifenin başka yerinde belirtilmeyen veya yer almayan plastifiyan bileşikler; oksidasyonu önleyici müstahzarlar ve kauçuk veya plastikleri dayanıklı hâle getirmede kullanılan diğer stabilizatör bileşikler	3812*
Yangın söndürme aletleri için dolgu maddeleri ve bileşimler; her çeşit yangın söndürme bombaları	3813.00.00.00*
Tarifenin başka yerinde belirtilmeyen veya yer almayan organik karma çözücüler ve incelticiler; boya ve vernik çıkarmada kullanılan müstahzarlar	3814.00*
Donmayı önleyici müstahzarlar ve donmayı çözücü müstahzar sıvılar	3820.00.00*
Çoğunlukla dimetil metilfosfonat, oksiran ve difosforpentaoksit içeren karışımlar	3824.99.86.00
Başka yerde belirtilmeyen veya yer almayan esas olarak organik olmayan bileşiklerden oluşan kimyasal ürünler veya müstahzarlar	3824.99.96.90
İnşaat sanayinde kullanılan yanmayı ve su geçirmeyi önleyen müstahzarlar ve benzerleri	3824.99.70.00*
Tarifenin başka yerinde belirtilmeyen veya yer almayan metan, etan veya propanın halojenlenmiş türevlerini içeren karışımla	3827
Silikonlar (ilk şekillerde)	3910.00.00*
Hava veya vakum pompaları, hava veya diğer gaz kompresörleri, fanlar (vantilatörler ve aspiratörler); bir aspiratörü olan havalandırmaya mahsus davlumbazlar (filtreli olsun olmasın); gaz geçirmez biyolojik	8414
Klima cihazları (motorlu bir vantilatör ile nem ve ısıyı değiştirmeye mahsus tertibatı olanlar) (nemin ayrı olarak ayarlanmadığı cihazlar dâhil)	8415
Buzdolapları, dondurucular ve diğer soğutucu ve dondurucu cihazlar (elektrikli olsun olmasın); ısı pompaları (84.15 pozisyonundaki klima cihazları hariç)	8418
Isı değişikliği yoluyla (özellikle ısıtma, pişirme, kavrurma, damıtma, rektifiye etme, steril hâle koyma, pastörize etme, etüvleme, kurutma, buharlaştırma, kondanse etme veya	8419

soğutma gibi) maddelerin işlenmesi için makinalar ve tesis veya laboratuvar cihazları (ısıtması elektrikle olsun olmasın) (85.14 pozisyonundaki ocaklar, fırınlar ve diğer cihazlar hariç) (ev işlerinde kullanılmaya mahsus makina ve cihazlar hariç) elektrikli olmayan şofbenler ve diğer su ısıtıcıları	
Santrifüjler (santrifüj kurutma makinaları dâhil); sıvıların veya gazların filtre edilmesine veya arıtılmasına mahsus makina ve cihazlar	8421
Bulaşık yıkama makinaları; şişeleri veya diğer kapları temizlemeye veya kurutmaya mahsus makinalar; şişeleri, kutuları, çuvalları veya diğer kapları doldurmaya, kapamaya, mühürlemeye veya etiketlemeye mahsus makinalar; şişeleri, kavanozları, tüpleri ve benzeri kapları kapsüllemeye mahsus makinalar; diğer paketleme veya ambalajlama makinaları (ısı ile büzerek ambalajlamaya mahsus makinalar dâhil); içecekleri gazlandırmaya mahsus makinalar	8422
Yangın söndürme cihazları (doldurulmuş)	8424.10.00
Bu faslın diğer pozisyonlarında yer almayan veya belirtilmeyen yiyecek ve içeceklerin sınai amaçlarla hazırlanması veya imaline mahsus makina ve cihazlar	8438
Dokumaya elverişli ipliklerin, mensucatın veya dokumaya elverişli madde mamullerinin yıkanması, temizlenmesi, sıkılması, kurutulması, ütülenmesi, preslenmesi suretiyle ütülenmesi (ısı ile yapıştıran presler dâhil), ağartılması, boyanması, aprelenmesi, finisajı, emdirilmesine mahsus makina ve cihazlar (84.50 pozisyonundakiler hariç) ve zemin kaplamalarının imalatında kullanılan (linoleum gibi) mensucat veya diğer mesnetlere pasta kaplama makinaları; mensucatu top hâlinde sarmaya, açmaya, katlamaya, kesmeye veya şekilli kesmeye mahsus makinalar	8451
Herhangi bir maddenin aşındırılarak, lazerle, diğer ışın veya foton ışınıyla, ultrasonik, elektro-erozyon, elektro-kimyasal, elektron ışını, iyonik ışın veya plazma arkı yöntemleri ile işlenmesine mahsus makina ve aletler, su püskürtmeli kesme makinaları	8456
Isıtma veya soğutma tertibatı olanlar	8476.21.00.00
Isıtma veya soğutma tertibatı olanlar	8476.81.00.00
Bu faslın başka pozisyonlarında belirtilmeyen veya yer almayan kendine özgü bir fonksiyonu olan makinalar ve mekanik cihazlar	8479
Ev işlerinde kullanılmaya mahsus kendinden elektrik motorlu elektro-mekanik cihazlar (85.08 pozisyonunda yer alan vakumlu elektrik süpürgeleri hariç)	8509.80.00.00
Aksam ve parçalar	8509.90.00.90
Mikrotomlar; aksam, parça ve aksesuar	9027.90.00.00
Diğer silahlar (yaylı, havalı veya gazlı tüfek ve tabancalar, vuruş sopaları gibi)	9304.00.00.00*

* Yalnızca aerosol ambalajındaki ürünler

Not: Yukarıda belirtilen mal ve ekipmanlarda kontrollü maddelerin (ozon tabakasını incelten maddeler ve florlu sera gazları) bulunmaması durumunda, gümrükleme lisanssız olarak gerçekleştirilir.

İhracı Lisansa Tâbi Olan Tarım Ürünleri

Ürün Açıklaması	GTİP Kodu
Buğday ve mahlut	1001
Çavdar	1002
Arpa	1003
Yulaf	1004
Mısır	1005
Soya fasulyesi (kırılmış olsun olmasın)	1201
Rep veya kolza tohumları (kırılmış olsun olmasın)	1205
Ayçiçeği tohumu (kırılmış olsun olmasın)	1206.00

Soya yağı ve fraksiyonları (rafine edilmiş olsun olmasın, fakat kimyasal olarak değiştirilmemiş)	1507
Ayçiçeği tohumu, aspir veya pamuk tohumu yağları ve bunların fraksiyonları (rafine edilmiş olsun olmasın, fakat kimyasal olarak değiştirilmemiş)	1512
Rep, kolza ve hardal yağı ve bunların fraksiyonları (rafine edilmiş olsun olmasın, fakat kimyasal olarak değiştirilmemiş)	1514
Bitkisel katı veya sıvı yağ ekstraksiyonundan (özütleme) (23.04 ve 23.05 pozisyonundakiler hariç) arta kalan küspe ve diğer katı artıklar (öğütülmüş veya "pellet" hâlinde olsun olmasın)	2306

Ukrayna'da devam eden sıkı yönetim rejimi sırasında lisansı almak için üreticilerin Ukrayna Ekonomi Bakanlığı'na (tradedefence@me.gov.ua; diravka@me.gov.ua) aşağıdaki prosedüre uygun olarak elektronik ortamda yazı ile başvurması gerekmektedir:

- Ukrayna Ekonomi Bakanlığı'nın 09.09.2009 tarih ve 991 sayılı "Malların İhracat Ruhsatlandırma Prosedürü Hakkında Kararı" ile onaylanan forma uygun olarak ücretsiz lisans başvurusu;
- Lisans için başvuru yazısı (lisansı talep eden serbest formatta bir yazı);
- Teslimatı onaylayan herhangi bir mevcut belge (sözleşme, vb.).

Ayrıca, Ukrayna'da lisans alımı konusunda "Business.Dia" devlet portalından çevrimiçi danışma alınabilir: (<https://business.diaa.gov.ua/en/consult/license-and-permits>)

Ukrayna'daki ticari faaliyetler için lisans veren Ukrayna kurumlarının bir listesi Ukrayna Parlamentosu'nun web sitesinde mevcuttur (yalnızca Ukraynaca): (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/609-2015-%D0%BF?lang=en#Text>)

Gümrük Vergileri

Ukrayna'da uygulanan gümrük vergi oranları, bağlantıları aşağıda verilen 19.10.2022 tarih 2697-IX Sayılı Gümrük Vergi Oranlarına Dair Yasa ile belirlenmektedir.

- 01-49 GTİP: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697%D0%B0-20#n1154>
- 50-97GTİP: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697%D0%B1-20>

Gümrük vergilerine ek olarak, "2016 Yılında Bütçe Gelir Dengesini Sağlamak Üzere Ukrayna Vergi Kanunu ve Diğer Kanunlara Değişikliklerin Yapılması Hakkında" 24.12.2015 tarih 909 sayılı Kanun ile öngörüldüğü gibi aşağıdaki mallar ayrıca tüketim vergisine tâbidir.

- Etil alkol ve diğer damıtıklar, alkollü içecekler, bira
- Tütün ürünleri, tütün ve işlenmiş tütün ikameleri
- Yakıt
- Elektrik araçlar dâhil binek otomobilleri ve esas itibarıyla insan taşımak üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar; 10 veya daha fazla kişi taşımaya mahsus (sürücü dâhil) motorlu taşıtlar; Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar; motorlu taşıtların karoserileri; motosikletler; römorklar ve yarı römorklar;
- Elektrik
- Elektronik sigaralarda kullanılan sıvılar

Özel tüketim vergileri, beyan edilen gümrük kıymeti, gümrük vergileri ve ithal ürünler için ödenen ücretlerin toplamının bir yüzdesi olarak değerlendirilmektedir. Tüketim oranları 2755-VI. sayılı Ukrayna Vergi Kanunu'nun 215. maddesinde belirlenmektedir. Tarife ve tüketim vergisi ödemesi, ödeme gününde geçerli olan Ukrayna Ulusal Bankası döviz kuru üzerinden Ukrayna para birimi cinsinden yapılmaktadır.

Genel olarak birçok ürün için KDV oranı %20'dir.

KDV geri ödemeleri tarihsel olarak tartışmalı bir konu olduğundan, birçok yabancı şirketin 2015 ve 2016 yıllarında milyonlarca ABD dolarlık KDV iadesi borcu olması nedeniyle, Ukrayna Hükümetince KDV iadesi prosedüründe önemli değişiklikler yapılmıştır.

Ocak 2017'de 1797-VIII Sayılı "Ukrayna Vergi Kanununda Değişiklik Yapılması ve Ukrayna'da Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Hakkında Kanun" yürürlüğe girmiştir. Bu yasa, Devlet Hazinesi'nin (Ukrayna'nın vergi dairesi değil) KDV iadelerinin işlem yapılması gerektirmektedir. Geri ödemeler artık KDV iadesi talepleri kaydına dayanmaktadır. Ayrıca, KDV iadeleri yapılan başvuruların kronolojik sırasına göre otomatik olarak ödenmektedir.

Ayrıca, Ukrayna'da uygulanan gümrük vergi oranlarına Ukrayna gümrük uygulamalarına ilişkin bilgi (<https://qdpro.com.ua/goodinfo>) veri tabanından GTİP (Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu) kodunun sisteme girilmesi ile ulaşılabilecektir.

2005 yılından başlayarak DTÖ düzenlemelerine uyum amacıyla pek çok üründeki gümrük vergisi oranı düşürülmüştür. 2015 yılından itibaren tüm ürünler için uygulanan ortalama gümrük vergisi oranı yaklaşık %4,9; tarım ürünleri için ortalama gümrük vergisi oranı %8,5; sanayi ürünlerinde ise %3,7'dir.

Ukrayna Dış Ekonomik Faaliyet Yasası'nın VII. maddesine göre, Ukrayna'nın tarife çizelgesi üç ithalat vergisi oranını içermektedir:

- Tam ithalat vergi oranı: En çok tercih edilen ülke oranından 2-10 kat yüksek olabilir.
- En çok tercih edilen ülkeler için oran: Ukrayna 2008 yılında DTÖ üyesi olduktan sonra MFN oranlarını uygulamaya başlamıştır.
- En düşük tercihli oranlar: BDT ülkeleri başta olmak üzere Ukrayna'nın serbest ticaret anlaşması (FTA) veya diğer tercihli ticaret anlaşması olan ülkelere yapılan ithalatı için geçerlidir.

3 Şubat 2022'de Kiev'de Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan ve Ukrayna Cumhurbaşkanı Sayın Volodimir Zelenski'nin huzurlarında, Ukrayna Başbakanı Denis Şimihal ve Türkiye Ticaret Bakanı Mehmet Muş tarafından Ukrayna-Türkiye Serbest Ticaret Anlaşması imzalanmıştır. Yakın gelecekte serbest ticaret anlaşmasının yürürlüğe girmesi beklenmektedir.

Ukrayna ile AB arasında imzalanan Ortaklık Anlaşması kapsamında uygulanan ithalat vergi oranları, Ortaklık Anlaşması'nın Ek I-A'da belirtilen tablolarına uygun olarak düşürülmüştür. Söz konusu tablolara aşağıdaki bağlantıdan ulaşılması mümkündür:

(https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_a11#Text)

20 Mart 2024 tarihinde Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyi, Ukrayna'yı ekonomik olarak desteklemek için ilk olarak 2022 yılında hazırlanan ve ülkeye çeşitli ticari imtiyazlar sağlayan "Özerk

Ticaret Tedbirleri" düzenlemesinin Haziran 2025'e kadar uzatılmasına dair ön onayı vermiştir. Söz konusu düzenlemeye göre; hassas tarım ürünleri dışında Ukrayna'dan ithal edilen bütün ürünlerdeki gümrük vergileri ve kotalar askıya alınmıştır. Hassas tarım ürünlerinin (kümes hayvanları, yumurta, şeker, yulaf, mısır, kabuksuz tahıl ve bal) Ukrayna'dan ithalatı 2022 ve 2023 yıllarındaki ortalama miktarlara sabitlenecektir. Bu ürünlerin Ukrayna'dan ithalatı belirlenen miktarları aşarsa, gümrük vergileri yeniden uygulanacaktır.

İç Vergiler ve Oranları

Ukrayna'da kurumlar vergisi %18, katma değer vergisi (KDV) ise %20 oranındadır. Sigara ve diğer tütün mamulleri, elektronik sigaralarda kullanılan sıvılar, alkollü içkiler, yakıt, binek araçları, 10 veya daha fazla kişi taşımaya mahsus motorlu taşıtlar, yük taşımaya mahsus motorlu taşıtlar, motorlu taşıtların karoserileri, motosikletler, römorklar ve yarı römorklar, elektrik enerjisi gibi mallardan değişen oranlarda özel tüketim vergisi alınmaktadır. Tüketim vergisi oranları Ukrayna Vergi Kanunu'nun 215. Maddesi ile belirlenmektedir. (<https://tax.gov.ua/nk/rozdil-vi--aktsizniy-podatok>)

İşverenler, çalışanları için brüt ücretleri üzerinden toplam %22 oranında sosyal ödeme yapmaktadırlar.

Özel kişi gelir vergisi %18 oranında uygulanmaktadır.

Yeni (sıfır) otomobil alındığı zaman, Ukrayna Emeklilik Fonu'na otomobil değeri üzerinden %3, %4 veya %5 oranında (otomobil değerine bağlı) ödeme yapılmaktadır. Takvim yılı boyunca bir kişinin birden fazla kullanılmış araç satması durumunda, ikinci otomobilden başlayarak, her satılan aracının değeri üzerinden %5 oranında vergi ödemesi zorunludur.

Ukrayna'da %1,5 oranında savaş vergisi uygulanmaktadır.

Ayrıca, 01 Ocak 2022 tarihinde Ukrayna Vergi Kanunu'nda yapılan değişikliklere göre taşınmaz mal satın alma işlemleri sırasında üç yıldan fazla bir süredir mülke sahip olan bir satıcı takvim yılı boyunca taşınmaz malın ilk satışını yapıyorsa gelir vergisinden muaf tutularak mülk satıcısı ve alıcısı sözleşmede belirtilen emlak fiyatının %1'ini Emeklilik Fonu'na ödemek zorundadır. Satıcı bir takvim yılı boyunca ikinci kez gerçekleşen taşınmaz mal alım satım işlemlerinden %5 oranında gelir vergisini ve %1 oranında Emeklilik Fonu'na devlet vergisini ödemek zorundadır. Ofis, otopark ve apartman dairelerini içeren ticari gayrimenkullerin takvim yılı boyunca ilk satışı bile %5 oranında gelir vergisi ile vergilendirilmektedir.

Bir satıcı üç yıldan daha az bir süre önce satın aldığı evi satarsa, işlem tutarının %5'i oranında gelir vergisini ödemekle yükümlüdür. Ayrıca sıfırın üzerinde bir oranda kişisel gelir vergisine tâbi olan gelir, 3 Ağustos 2014 tarihinden itibaren geçici olan %1,5 oranında savaş vergisine tâbidir. Taşınmaz mal satıcısı bir takvim yılı boyunca gerçekleştirilen taşınmaz malın üçüncü ve bir sonraki satışından %18 oranında gelir vergisine tâbidir. Söz konusu uygulama miras alınan gayrimenkul için geçerli değildir.

Bir yabancı üç yıldan az bir süredir taşınmaza sahip ise taşınmazı satmak istediğinde sözleşmede belirtilen emlak fiyatının %1 oranında devlet vergisini, emlak değerinin %1 oranında Emeklilik Fonu

vergisini, %1,5 oranında savaş vergisini ve %18 oranında (Ukraynalılar için %5) gelir vergisini ödemek zorundadır. Ukrayna'da yabancılar tarafından mülk edinirken Devlet Emeklilik Fonu'na ödenmesi gereken %1 oranında vergi haricinde, yabancılar için özel vergi hükümleri uygulanmamaktadır.

Belediye kararına bağlı olarak konutlar için 60 m², müstakil evler için 120 m²'den küçük gayrimenkuller vergilendirmeye tâbi değildir. Bir kişiye ait konut ve müstakil ev için vergilendirmeye tâbi olmaması gereken toplam alan azami 180 m² olacaktır (Ukrayna geneli için geçerlidir). Böylelikle konutlar için 60 m²'yi aşan, müstakil evler için 120 m²'yi aşan her metre kare için vergi ödenmektedir. Adı geçen vergi her belediye tarafından ayrı olarak belirlenmektedir (asgari ücretin %1,5'ini aşmaması gerekmektedir). Bölgelere göre değişen gayrimenkul vergi oranlarına aşağıdaki bağlantıdan ulaşılması mümkündür:

(<https://tax.gov.ua/zakonodavstvo/podatki-ta-zbori/stavki-mistsevih-podatkov-ta-zboriv>)

2024 yılında metre kare için uygulanan azami vergi matrahı 106,5 UAH'dır. Ayrıca, 300 m²'yi aşan konutlar ve 500 m²'yi aşan müstakil evler için 25 bin UAH yıllık vergi alınmaktadır.

"Lüks vergisi": En çok 5 yaşında olan, ortalama piyasa değeri asgari ücretin 375 katından fazla olan ve 2024'te yaklaşık değeri asgari 2.662.500 UAH olan otomobil sahiplerinden alınmaktadır. (7.100 grivna x 375). Söz konusu vergi oranı her araba için takvim yılı başına 25 bin UAH'dır.

Ürün Standartları ile ilgili Uygulamalar

Ukrayna standartları, "Ukrayna Araştırma, Bilim, Standardizasyon, Belgelendirme ve Kalite Araştırma ve Eğitim Merkezi" (<http://uas.gov.ua>) tarafından yapılmaktadır.

• Ukrayna'da akredite edilen uygunluk değerlendirme kuruluşlarının veri tabanına aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir:

(<https://naau.org.ua/3-reiestr-akreditovanikh-ooV>)

• Ukrayna Standardizasyon Kanunu'na aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir:

(<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1315-18>)

• Ukrayna Ekonomi Bakanlığı'nın internet sayfasında paylaşılan standardizasyon alanındaki mevzuat bilgilerine aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir:

(<https://www.me.gov.ua/Tags/DocumentsByTag?lang=uk-UA&id=38beb036-588e-4f53-8676-%2037ada2005572&tag=Standartizatsiia>)

• Ukrayna'daki Teknik Düzenlemeler ve Uygunluk Değerlendirmesine Dair Kanun'a şu bağlantıdan ulaşılabilir: (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/124-19#Text>)

• Ukrayna'daki teknik düzenlemelere ilişkin en güncel bilgilerin yanında Ukrayna ile AB arasındaki Ortaklık Anlaşması kapsamındaki yükümlülüklerin bir parçası olarak (III. Ek) kabul edilen Ukrayna'da geçerli olan teknik düzenlemelerinin listesine Ukrayna Ekonomi Bakanlığı'nın internet sayfasından ulaşılabilir:

(<https://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=10f8850c-347e-43c9-a87a-%20b11a4787cfd&tag=TekhnichniReglament>)

Test Etme, Muayene ve Belgelendirme

“Dış Ekonomik Faaliyetler Kanunu”nun 18. maddesine göre Ukrayna’da geçerli standartlara uygun olan teknik, farmakolojik, sağlık, veteriner, bitki sağlık ve çevre gerekliliklerine uygun ürünlerin Ukrayna’ya ithalatına izin verilmektedir.

1 Aralık 2018'de bağlayıcı olan ve “10.05.1993 Sayılı 46-93 Tarihli Standartlar ve Belgelendirme Hakkında Ukrayna Bakanlar Kurulu Kararı”nda değişiklikler yapan “Teknik Düzenlemeler ve Uygunluk Değerlendirmesine Dair Yasa” ile 1 Ocak 2018 tarihinden beri Ukrayna’da zorunlu belgelendirme sistemi kaldırılmıştır. Ukrayna’da gönüllü belgelendirme sistemi oluşturulmuştur. Diğer taraftan, Ukrayna'nın gönüllü belgelendirme sistemi, Ukrayna'da ürün kalitesinin standartlaştırılması ve belgelendirilmesi için tek bir sistemdir.

Ukrayna gümrüklerinde veteriner-sağlık ve bitki sağlık kontroller dâhil olmak üzere denetime tâbi ürünlerin listesi “Ukrayna Gümrük Sınırı üzerinden Taşınan Malların (Transit dâhil) Devlet Kontrolü Eylemlerinin Gerçekleştirilmesi ile İlgili Bazı Hususlara” dair Ukrayna Bakanlar Kurulu'nun 24.10.2018 tarih 960 Sayılı Kararı ile belirlenmiştir.

Söz konusu karar ile öngörülen denetime tâbi olan ürünlerin listesine aşağıdaki bağlantıdan ulaşabilmektedir (Ukraynaca):

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/960-2018-%D0%BF#Text>

Yukarıda bahsedilen yasaya dayanarak Ukrayna'nın ekolojik kontrolü uygulanması kaldırılmıştır. İthalatta radyolojik kontrol uygulaması sınır muhafızlarına devredilmiştir. İhracat denetimleri sırasında Ukrayna’da radyolojik kontrolü kaldırılmıştır.

25.06.92 tarihli ve 2498-XII Sayılı “Veterinerlik Kanunu”na göre: Ukrayna sınırlarını geçen hayvansal ürünler, hazır gıda ürünleri, hayvansal hammadde, hayvansal ve bitkisel yemler, yem katkıları, mikroorganizmalar, hayvan koruma malzemeleri, veterinerlik malzemeleri, hayvanların bulaşıcı hastalıklarına sebep olabilecek ürünler ve malzemeler veterinerlik kontrolüne tâbi tutulmaktadır.

Veterinerlik kontrolü Ukrayna Tüketici Koruma ve Gıda Güvenliği Devlet Servisi ve Ukrayna Gümrük İdareleri tarafından gerçekleştirilir. Ukrayna’da veteriner kontrolüne tâbi ürünlerin Ukrayna’ya sokulmasına (ithalat veya transit amaçlı) ancak ihracatçı ülkenin yetkili makamlarınca verilmiş veteriner ve sağlık sertifikasının aslının ibraz edilmesi hâlinde izin verilmektedir.

- Ukrayna’da faaliyet gösteren veteriner ekspertiz laboratuvarlarının listesine aşağıda verilen web sayfasından ulaşmak mümkündür:

<https://dpss.gov.ua/bezpechnist-harchovih-produktiv-ta-veterinarna-medicina/p-laboratorij/perelik-upovnovazhenih-akreditovanih-laboratorij-referens-laboratorij>

- Veteriner ve Sağlık Kontrolü: İhracatçı ülke tarafından verilen uluslararası veteriner sertifikasının aslı ibraz edilerek yem katkı maddeleri, premiksler, bitmiş yemler ve veteriner ilaçlarının listesindeki ürünün bulunmasının kontrolü yapılmaktadır. Ukrayna’ya yapılan ithalat sırasında aranan veteriner sertifikalarının İngilizce örneklerine aşağıdaki bağlantıdan ulaşabilmektedir (ülkelere göre değişmektedir):

<https://dpss.gov.ua/en/international-cooperation/veterinary-and-safety/certificates-import-ukraine/templates-generic-forms-certificates>

- Gıda ve hayvansal yan ürünlerin ithalatına ilişkin Ukrayna’da geçerli olan mevzuat listesine (İngilizce) aşağıda verilen bağlantıdan ulaşılabilmektedir:
(<https://dpss.gov.ua/en/international-cooperation/veterinary-and-safety/certificates-import-ukraine/list-of-legislation-on-import>)
- Bitki Sağlık Kontrolü: İhracatçı ülkenin karantina ve bitki koruma devlet makamı tarafından verilen bitki sağlık sertifikasının orijinali; İhracatçı ülke tohumlarının ve/veya ekim malzemelerinin kalitesini belgeleyen sertifika; Ukrayna bitki çeşitleri kaydı ve/veya tarımsal bitkilerin OECD Bitki Çeşitleri Listesi’ne giren ve Ukrayna’nın katıldığı bitki çeşitleri belgelendirme programları ile öngörülen tohum ve ekim malzemesi için OECD sertifikası ve ISTA sertifikasının ibrazı gerekmektedir. 15 Kasım 2019 tarihli, 1177 Sayılı Ukrayna Bakanlar Kurulu “Bitki Karantinası ile ilgili Ukrayna Yasası’nın Uygulanmasına Dair Bazı Hususlar” Kararı ile öngörülen bitki sağlık sertifikası aranan ürün listesinin yanında sertifika örneklerine aşağıda bulunan bağlantıdan ulaşılabilmektedir.
(<http://www.qdpro.com.ua/document/64801>)
- Ukrayna’da geçerli olan karantina organizma listesi Ukrayna Tarım Bakanlığı’nın 29.11.2006 tarihli ve 716 Sayılı Kararı ile belirlenmiştir: (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1300-06#Text>)
- Ukrayna’da faaliyet gösteren bitki sağlık laboratuvarlarının listesine aşağıda verilen internet sayfasından ulaşmak mümkündür:
(<https://dpss.gov.ua/fitosanitariya-kontrol-u-sferi-nasinnictva-ta-rozsadnictva/fitosanitarni-laboratoriyi/perelik-laboratorij>)

Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme

Gıda ürünlerinin ambalaj, paketleme ve etiketleme hususları 2639-VIII sayılı ve 06.12.2018 tarihli “Tüketiciler için Gıda Bilgileri Kanunu” ile düzenlenmektedir:
(<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2639-19#Text>)

Ukrayna’da geçerli olan gıda etiketlemesine ilişkin genel ve özel kurallar (AB) 1169/2011 sayılı Yönetmelik ile belirlenmiştir.

Son tüketiciye yönelik bütün gıda maddelerinin etiketlenmesinin Ukraynaca dilinde yapılması gerekmektedir.

771/97 sayılı ve 26.10.2023 tarihli “Ukrayna Gıda Maddelerinin Güvenliği ve Kalitesi Kanunu”na (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/771/97-%D0%B2%D1%80#Text>) göre gıda maddeleri üzerindeki etiketler aşağıdakileri hususları içermelidir:

- Ürünün adı;
- Gıda içeriği (temel içeriklerin/katkı maddelerinin/konservelerin/kokuların ve diğer maddelerin adı;
- İlgili kanunda belirtilen belirli bileşenlerin miktarı;
- Tanımlanmış ölçüm birimlerinde ürünün ağırlığı/hacmi;
- Son kullanma tarihi (veya üretim tarihi ve saklama süresi);
- Saklama koşulları;
- Kullanım şartları ve koşulları;
- Resmi ithalatçının adı, adresi ve telefon numarası;

- Genetiği değiştirilmiş organizmalar (GDO'lar) ve GDO'suz içerikleri olan ürünler buna göre etiketlenmelidir; Gıda ürününün herhangi bir bileşeninde genetiği değiştirilmiş organizmalar (GDO) mevcut ise ve herhangi bir gıda bileşeninin içinde GDO'lu kısım %0,9'u aşıyorsa ürünün etiketi üzerinde "GDO içeren" işaretinin bulunması zorunludur;
- Menşei ülke;
- Hacimce %1,2'den fazla etil alkol içeriğine sahip içecekler için alkol içeriği (2204 içecekler hariç);
- Gıda ürününün besin değeri hakkında bilgi.

Kamu tüketimine yönelik hazır ambalajlı toptan satılan gıda ürünleri için zorunlu etiketleme bilgileri ticari belgelerde belirtilmesinin yanında ürün ismi, son kullanma tarihi ve ürünün adı dış ambalaj üzerinde belirtilmesi gerekmektedir. Belirli gıda ürünleri için özel etiketleme gereklilikleri uygulanmaktadır.

Gıda dışı ürünlerinin ambalaj, paketleme ve etiketleme hususları Ukrayna Bakanlar Kurulu'nun 19.04.2007 tarihli ve 104 sayılı "Gıda Dışı Ürünler için Perakende Ticaret Kurallarının Onaylanması üzerine Karar"ının yanında, 1023-XII Sayılı ve 27.02.2020 tarihli "Tüketici Haklarının Korunmasına Dair Kanun" ile düzenlenmektedir:

(<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12?lang=en#Text> - İngilizce)

(<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1257-07#Text>)

Yerel veya yabancı üretimli gıda dışı ürünlerin satışı sırasında tüketici için ürün ile ilgili aşağıdaki bilgilerin verilmesi gerekmektedir (etiketin üzerinde veya ürüne eşlik eden belgelerde):

- Malın adı, satılan mal ve hizmetler için markanın adı;
- Ürünün temel özellikleri, nominal miktarı (ağırlık, hacim vb.), kullanım koşulları;
- Belirli malların kullanımına ilişkin yönetmelikleri ile düzenlenen tehlikeli maddelerin içeriği;
- Üründe genetik olarak değiştirilmiş organizmaların varlığı;
- Fiyatlar (tarife), mal alım koşulları ve kuralları;
- Üretim tarihleri;
- Saklama koşulları;
- Üreticinin garanti yükümlülükleri;
- Malların verimli ve güvenli kullanımı için kurallar ve koşullar;
- Ürünün son kullanma tarihi, son kullanma tarihinden sonra tüketicinin gerekli eylemleri ve bu eylemlerin yerine getirilmemesi durumunda ortaya çıkabilecek olası sonuçlar;
- Üreticinin adı ve yeri; ürünün tadilatını ve tüketiciden gelen şikâyetleri kabul edebilecek teknik servisini sağlayan şirketin adı, yeri;
- Tüketicinin yaşamı ve sağlığı, onun mülkiyeti, çevresi için tehlikeli olabilecek durumlar açısından üretici söz konusu ürünler ile ilgili ve tüketimin olası kullanımları hakkında bilgi sunmak zorundadır.

Gıda dışı ürünlerinin ambalaj, paketleme ve etiketleme hususları aşağıdaki ürün gruplarına göre değişmekte olup, yukarıdaki internet bağlantısında ulaşılabilen yasa ile belirlenmektedir.

(Dikiş, örgü, kürk, koyun derisi (kürk) eşyaları ve şapkalar; tekstil ürünleri; ayakkabı, ev eşyaları, TV ve radyo ürünleri; kimyasalları, gübreler ve bitki koruma ürünleri; mobilya; fiziksel kültür, spor, turizm için ürünler; ahşap ve yapı malzemeleri; parfüm ve kozmetik ürünleri ve tuvalet sabunları; tuhafiyeye ürünleri; çakmak gibi)

Teknik Engeller

Piyasaya arz edilen tüm ürünlerin güvenli ve kaliteli olmasını sağlamak ülkelerin en temel öncelikleri arasındadır. Bu amaçla, ürünlerin uyması gereken teknik kriterler (standartlar ve teknik düzenlemeler) ile ürünlerin bu kriterlere uygun üretildiğini belgeleyen uygunluk değerlendirmesi işlemlerine günümüzde daha fazla başvurulmaktadır. Standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi prosedürleri, sınai, ekonomik ve ticari gelişmeye katkıda bulunan, insan can ve mal güvenliğini korumayı amaçlayan, modern ekonominin ve standardizasyon sisteminin temel taşlarıdır.

Bununla birlikte, standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi işlemleri çoğu zaman insan sağlığı ve güvenliği gibi meşru amaçların ötesinde ticarete teknik engeller olarak adlandırılan ve uluslararası ticaretin serbest akışını olumsuz etkileyen engellere yol açmaktadır. Uluslararası kabul görmüş standartlardan farklı teknik kriterler belirlenmesi ve gerektiğinden katı test ve belgelendirme işlemlerinin zorunlu kılınması bu alandaki en önemli sorunlardır. Şeffaf bir şekilde kabul edilmeyen ve uygulanmayan bu düzenlemeler ihracatçı firmalar açısından ek külfet ve maliyetlere de yol açmakta ve rekabet edebilirliklerini güçleştirmektedir. İhracatta karşılaştığımız ticarete teknik engellerin önlenmesi, sürdürülebilir ihracat artışının sağlanması açısından da önemlidir.

Bu kapsamda, T.C. Ticaret Bakanlığı Ürün Güvenliği ve Denetimi Genel Müdürlüğü internet sayfasında konu ile ilgili ayrıntılı bilgi mevcuttur: (<https://teknikengel.gov.tr/>).

Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesi, ihracatçılarımızın ticarete teknik engeller alanında yararlanacağı ve etkin olarak kullanacağı temel bir platform olarak yapılandırılmıştır. Bu çerçevede; ihracata konu ülkenin ticarete teknik engeller uygulamaları hakkında bilgi sahibi olunabilmekte, ihtiyaç duyulan ülke mevzuat ve uygulamaları hakkında ilave bilgiler Bakanlığımızdan talep edilebilmekte ve ihracatta karşılaşılan ticarete teknik engeller interaktif olarak Bakanlığımıza bildirilebilmektedir. Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik suretiyle ilgilenilen ülke ve ürün gruplarına ilişkin taslak düzenlemeler e-posta ile günlük olarak gönderilmektedir. Ayrıca, firmalarımız ihracatlarını olumsuz etkileyebilecek diğer ülke düzenlemelerini taslak aşamasında öğrenip yorum yapabilmektedir. Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik ücretsizdir.

2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ

Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları

Ukrayna'ya fikrî ve sınai mülkiyet haklarına ilişkin düzenlemelerden Ukrayna Ekonomi Bakanlığı sorumludur (<https://me.gov.ua/?lang=en-GB>). Ukrayna Fikri Mülkiyet Enstitüsü (UkrPatent) fikri mülkiyet hakları ile ilgili olarak tüm işlemleri yapma yetkisini hâizdir.

Marka tescili olan firmalarımızın Ukrayna'da daha önceden kendi markalarının başka bir firma ya da kişilerce tescil edildiği ve bu nedenle de pazara girişlerinde anılan firmalarla uzlaşmak gerektiği ve bu konuda yüksek maliyetlerle karşılaştığı bilinmektedir. Bu nedenle, pazara giriş kararı sırasında söz konusu konuya dikkat etmek gerekmektedir.

Ukrayna'da hem gerçek kişiler hem de tüzel kişiler ticari marka tescili yapabilmektedir.

Yabancı şirketler, Ukrayna'da marka tescil işlemlerini, UkrPatent'te kayıtlı olan "patent vekili" olarak adlandırılan şahısların vasıtasıyla yaptırmak zorundadır. Patent vekillerinin veri tabanı aşağıda yer almaktadır:

(https://sis.ukrpatent.org/uk/services/patent_attorneys)

Marka tescil başvurusu Ukrayna Ulusal Fikri Mülkiyet ve Yenilik Ofisi'ne (IP Ofisi) yapılmaktadır: (<https://nipo.gov.ua>)

Başvuru için gereken belgeler aşağıda yer almaktadır:

- Ticari marka görseli;
- Başvuru yapan şahıs hakkında bilgiler:
  - Gerçek kişiler için: İsim, soy isim, adres;
  - Tüzel kişiler için: Adı, hukukî adres, şirket tescil kodu.
- Başvuru sahibi tarafından imzalanmış ve tüzel kişi adına mühürlenmiş bir vekaletname (başvuru tarihinden itibaren 2 ay içinde ibraz edilebilir);
- Ticari markanın tescil edilmesi gereken mal ve hizmetlerinin listesi.

2024 yılı itibarıyla Ukrayna'da marka tescili süreci 18-24 ay sürmektedir. (Ücret: 4000 UAH/ yaklaşık 100 dolar). Marka tescil ücreti ödendikten sonra 1 ay içerisinde marka tescil sertifikası verilmektedir. Ticari marka, başvuru tarihinden itibaren 10 yıl süreyle geçerlidir. Bu süre, belgenin geçerlilik tarihinden itibaren son 6 ay içinde devlet vergisinin ödenmesi şartıyla bir sonraki 10 yıl için uzatılabilmektedir.

20 Temmuz 2020'de Ukrayna Parlamentosu, Avrupa Patent Sözleşmesi'ne uyum gibi AB-Ukrayna Ortaklık Anlaşması kapsamındaki yükümlülükleri yerine getirmeyi amaçlayan Patent Reform Yasası'nı (No. 2259) kabul etmiştir. Ukrayna'da iş yapmayı planlayan firmalarımızın fikri mülkiyet haklarının korunması için UkrPatent'e (<https://ukrpatent.org/uk>) başvurulması gerekmektedir.

Konuya ilişkin idari yaptırımlar ise Ukrayna'nın Tekel Karşıtı Komitesi tarafından yürütülmektedir.

Diğer taraftan, Ukrayna'da sahte ürünlerin fiziksel pazarlarda satışı, ticari marka sahipleri için süregelen bir endişe olmaya devam etmektedir. USTR tarafından Odessa'daki "7. Kilometre Pazarı" ve Kharkiv'deki "Barabashova Pazarı" sahte ürünlerin satışı ile uğraşan kötü şöhretli pazarlar olarak belirlenmiştir. Mücadele kapsamında Ukrayna Devlet Gümrük Servisi, sınırda hak ihlalinde bulunan malları ele geçirmek için referans aldığı bir ticari marka veri tabanını elinde tutmaktadır. Şirketler, bu tür sınır uygulamalarını güvence altına almak için ticari markalarını Ukrayna Gümrükleri'ne kaydetmelidir.

Dağıtım Kanalları

Ukrayna'da yurtiçi veya yurtdışı kargo taşımacılığında hava taşımacılığının payı, deniz, demiryolu veya karayolu ile yapılan yük taşımacılığına göre daha düşük kalmaktadır.

Ukrayna'nın demiryolu ağı "Ukrzaliznytsia" adlı devlet şirketi tarafından yönetilmekte olup, Ukrayna'nın toplam demir yolu uzunluğu 22 bin Km'nin üzerindedir.

Ukrayna'nın demiryolu ağı, savaş öncesinde yıllık bazda, ülkedeki yük taşımacılığının %80'ini ve ülkeyi transit geçen yolcular da dâhil olmak üzere yolcu trafiğinin %50'sini sağlamakta idi. Ukrayna demiryolları yük taşımacılık kapasitesi bakımından dünyada 14., yolcu taşımacılığında 6., yük taşımacılığında ise 7. sırada yer almaktadır.

Ukrayna sınır komşusu olduğu Moldova, Polonya, Romanya, Slovakya, Macaristan demiryollarına doğrudan bağlanmakta olup, toplamda 40 adet uluslararası demiryolu geçişine sahiptir. Bunun yanı sıra Ukrayna'nın bulunduğu Karadeniz havzasında demiryolu bağlantılı 13 liman bulunmaktadır.

Ukrayna, yaklaşık 169,5 bin Km karayolu ağına sahiptir. Ukrayna'da hem yük hem de yolcu taşımacılığına yönelik dört adet uluslararası taşımacılık koridoru bulunmaktadır.

Savaş sırasında deniz ve demiryolu taşımacılığında yaşanan büyük sorunlar yüzünden, Ukrayna karayolu taşımacılığına öncelik vermek zorunda kalmıştır. Savaş nedeni ile ayrıca, dış ticarete konu ürünlerin ihracatının daha çok Ukrayna'nın batıdaki karayolu sınır kapılarından yapıldığı gözlemlenmektedir. Ancak, Ukrayna'nın batısındaki sınır geçiş kapılarının kapasitelerinin düşük olması nedeniyle karayolu taşımacılığında özellikle uzun bekleme süreleri oluşmaya başlamıştır. Ayrıca, AB limanlarına ulaşımında karayolu taşımacılık mesafesinin artması nedeniyle lojistik ve taşımacılık maliyetleri önemli ölçüde artmıştır.

Ukrayna deniz taşımacılığı, Ukrayna'nın ihracat/ithalatının ihtiyaçlarına yönelik altyapısı ile birlikte nehir ve deniz limanlarından oluşan çok işlevli bütünleşik bir yapıdadır.

Ukrayna'da toplamda 18 adet liman faaliyette bulunmaktaydı. Ancak beş adet liman 2014 yılında, dört adeti ise 24.02.2022 tarihinden sonra olmak üzere toplamda dokuz adet liman hâlihazırda Rusya Federasyonu tarafından işgal edilmiş durumdadır. İşgal edilen limanlar arasında Berdyansk, Mariupol, Skadovsk, Herson ve Kırım limanları da bulunmaktadır.

Ukrayna'nın sahip olduğu 18 adet limandan 8 adedi Odesa bölgesinde bulunmaktadır. Bunlardan en büyükleri Odesa, Çornomorsk ve Pivdenny limanlarıdır. Yüksek kapasitelere sahip Odesa

bölgesindeki bulunan tüm limanlar ihracata odaklı çalışmaktadır. Ukrayna'nın en büyük limanları olan ve deniz taşımacılığının %85'inden fazlasını oluşturan Mykolaiv, Olvia, Çornomorsk, Odesa ve Pivdenny limanları hâlen Ukrayna'nın kontrolü altında bulunmaktadır.

Ukrayna'da 16 adet uluslararası havaalanı vardır. Savaştan önce uluslararası uçuşlar Kiev (Borispol ve Zhulyani), Odesa, Kherson, Harkiv, Dnipro, Lviv, Zaporizhzhya, İvano-Frankivsk şehirlerinden gerçekleştirilmekteydi. Ülkedeki havayolu taşımacılığının %60'ı Kiev Borispol havaalanından yapılmaktaydı. 2021 yılında Ukrayna havalimanlarından posta-kargo taşıma hacmi 2020 yılına göre %21,1 artarak 63,2 bin ton olarak gerçekleşmişti. Rusya'nın Ukrayna'ya karşı başlattığı savaş neticesinde Ukrayna hava sahasının sivil ve askeri uçuşlara kapatılmış ve havayolu ile yük taşımacılığı tamamen durmuştur. Diğer taraftan, Ukrayna'da bulunan toplam 19 adet sivil havaalanından 12 adeti pist ve bina kompleksleri de dâhil olmak üzere Rusya Federasyonu'nun saldırıları neticesinde tahrip edilmiştir.

Ukrayna'da iki tür gümrüklü antrepo vardır: *i)* Gümrüklü antrepolar ve *ii)* Geçici depolama için gümrüklü antrepolar.

Bir ithalatçı geçici depolama için gümrüklü antrepo seçeneğini; Ukrayna'da sertifikaya tâbi olan sıhî, çevresel veya diğer giriş onaylarını bekleyen malları için kullanabilecektir.

Ukrayna İstatistik Servisi verilerine göre, Ukrayna'nın 2023 yılının ilk yarısında perakende ticaret hacmi 2022 yılının aynı dönemine kıyasla %7,3 oranında artış göstererek yaklaşık 820,9 (yaklaşık 21 milyar dolar) olarak gerçekleşmiştir.

Ukrayna Perakende Sektörü

Ukrayna'da perakende pazarının yarısına yakın kısmı zincir mağazalar tarafından kontrol edilmektedir.

Ukrayna hızlı tüketim mallarının perakendeciliğine yönelik başlıca uluslararası yatırımcılar arasında METRO GROUP, Auchan ve Spar şirketleri yer almaktadır.

Pazarda en büyük dört ulusal FMCG perakende zinciri arasında ATB Market, Kolo, Fozzy Group, Epitsentr ve Ukrayna Perakende Grubu (Karavan AVM) bulunmaktadır.

Bölgesel olarak en ünlü perakendeciler; Güney/doğu Ukrayna'da Tavria V, Kopeika, Silpo; ve batı Ukrayna'da ise Pakko, Barvinok ve Kolibris olarak bilinmektedir.

Tüketici elektroniği ve ev aletleri zincirleri; alanında en büyük ev aletleri ve elektronik pazarı oyuncuları Foxtrot, Eldorado ve Comfy'dir. Adı geçen zincir operatörler, tüketici elektroniği ve ev aletlerinin çoğunu Ukrayna genelinde bulunan perakende satış noktaları aracılığıyla satışını sağlamaktadır. (Hâlihazırda, Eldorado firmasının çeşitli mali sorunlar ile karşı karşıya olduğu bilinmektedir)

Hırdavat, inşaat malzemeleri ve dayanıklı tüketim malları alanında Epicentr %50'den fazla pazar payına sahiptir. Pazardaki yabancı oyuncular arasında, Kiev'de üç mağaza, Odesa'da bir mağazayı işleten Groupe Adeo'nun bir parçası olan Leroy Merlin bulunmaktadır.

2019 yılında Ukrayna'da ilk Decathlon mağazası da açılmıştır. İsveçli perakendeci IKEA, 2020'de Kiev'de bir mağaza açarak Ukrayna pazarına girmiş olmakla beraber, savaş döneminde faaliyetlerini askıya almıştır.

Markalı Giyim ve Ayakkabı Zincirleri: Önde gelen ulusal moda outlet zincirleri arasında; Argo Retain, Helen Marlen Group, MD Group, Ultra Group, Melon Fashion Group yer almaktadır.

Bunlar arasında Intertop, markalı ayakkabılar için Ukraynalı bir zincir olarak karşımıza çıkmaktadır. Ukrayna'da en ünlü yabancı giyim perakende zincirleri Polonya'nın LPP (Reserved, House, Mohito, Cropp, Sinsay markaları), İspanya'nın Inditex (Zara, Pull&Bear, Stradivarius, Bershka, Massimo Dutti, Oysho markaları-savaş döneminde faaliyetleri askıya alınmakla beraber faaliyetlerine tekrar bahar 2024 döneminde başlamaları öngörülmektedir), ayrıca Türkiye'nin de bazı tanınmış markaları da ülkede faaliyet göstermektedir.

Otomotiv Parçaları ve Aksesuar Zincirleri: Auto Trade Line (ATL), ZipAvto ve AIS perakende alanında faaliyet göstermekte; Planetauto, Stop -Transit, Pitstop ve Avtostiv firmaları bölgesel toptan satış faaliyetleri yürütmektedir.

Güzellik ve Temizlik ürünleri Zincirleri: Ülke çapında ilk dört güzellik zinciri arasında Eva (1000'den fazla mağaza), DC-Watsons (429 mağaza), Prostor (342 mağaza) ve Kosmo (106 mağaza) bulunmaktadır.

İlaç (Eczane) Zincirleri: Ülkede 20.000'den fazla özel, kamu eczanesi ve eczane perakende noktası bulunmaktadır. Pazarın %87'sinde özel eczaneler hâkim olup eczanelerin kalan %13'ü kamu eczaneleridir. Ukrayna'da perakende ilaç satışlarında en büyük eczane zincirleri arasında Pharmacy-Magnolia, Gamma-55, Sirius-95, Podorojnik, Pharmastor bulunmaktadır.

Tüketici Tercihleri ve Satışı Etkileyen Faktörler

Fiyat Ukraynalı tüketiciler için en önemli faktördür. Buna ek olarak, ulusal ürünlerden daha yüksek kalitede ve genellikle iç kısımda elde edilmesi zor olan Batı ürünlerine büyük ölçüde çekilmektedir. Satış sonrası hizmetin kalitesi yabancı bir şirketin rekabetçiliğini artırabileceği önemli bir kriterdir. Bu nedenle, tüketiciler ülkedeki satışların bu yönüyle ilgili zayıf bir imaja sahiptir.

Yerel olarak üretilen tanıtım reklamları, Ukraynalıları yeni ürünler hakkında bilgilendirmek için etkili bir yöntemdir. Ukraynalı distribütörün adını ve orijinal ambalajdaki yerel adresi dâhil etmek tüketici güvenini artırıcı bir etkiye sahiptir.

Ukraynalı alıcılar, Ukrayna'da ofisi bulunan doğru güvenilir kontak kurabilecekleri firmaları tercih etmektedir. Bu nedenle, Ukrayna'da bir temsilcilik vasıtasıyla hareket etmek firmalarımıza ürün pazarlamada önemli avantajlar sağlayacaktır.

Son yıllarda, Ukrayna'da genellikle şehir merkezlerinde mağaza zincirleri, uluslararası isim yapmış mağazalar ve süpermarketlerin Ukraynalı veya yabancı müteşebbisler tarafından açıldığı gözlemlenmektedir.

Satış Teknikleri ve Satışı Etkileyen Faktörler

Ukrayna’da fiyat, tüketici tercihlerinde en önemli faktör olmakla beraber, ulusal ürünlerden daha yüksek kaliteye ve/veya daha yüksek marka algısına sahip ürünlere yönelik tüketim eğilimi oldukça yüksektir.

Bununla beraber, ürünün kalitesine ön plana çıkaracak etiketlendirme, sosyal medyanın aktif bir biçimde kullanımı ve satış sonrası hizmetlerin iyi bir biçimde yönetilmesinin yabancı ürünlerin piyasadaki rekabet gücünü artırabileceği değerlendirilmektedir.

Piyasaya girerken riskleri azaltmak ve Ukrayna pazarında başarıya ulaşmak üzere; Kiev, Kharkiv, Dnipro, Lviv ve Odesa başta olmak üzere Ukrayna’nın yüksek gelirli ve yoğun nüfuslu bölgelerinde tecrübeli distribütörler ile çalışılması pazara giriş stratejisinde en önemli adımlardan biridir.

Ukrayna’da son yıllarda televizyon, medya ve açık hava reklamcılığı gibi geleneksel reklamların kullanımında önemli bir düşüş yaşanmakta olup internet ve sosyal medya üzerinden yapılan reklamcılık faaliyetleri büyük önem kazanmıştır.

Öte yandan, Ukrayna içinde faaliyet gösteren toptancılar genellikle gümrüklenmiş malları almayı tercih etmekte, ayrıca, toptancılar ve ithal mal satan Ukrayna firmaları, işletme sermayeleri az olduğu için diğer ülkelerle karşılaştırıldığında, daha küçük partiler hâlinde mal talep etmektedir.

Kamu İhaleleri

1 Ağustos 2016 tarihinden bu yana, Ukrayna’da tüm kamu mal ve hizmet alımları “Prozorro” isimli elektronik bir kamu ihale sistemi üzerinde yapılmaya başlanmıştır. Ukrayna kamu alımlarına katılmak isteyen firmalarımız aşağıdaki bağlantıda yer alan platformlardan birine kaydolarak, ihalelere katılım gerçekleştirebilmektedir:

(<https://prozorro.gov.ua/majdanchiki-prozorro>)

Söz konusu platformlar Prozorro’nun resmi bir parçası olup, alıcı ve satıcının çalıştığı bir sistemdir. 15 Ocak 2024 tarihi itibarıyla Prozorro’da 12 tane akredite olan platform bulunmaktadır. Tüm işlemler satıcı tarafından oluşturulmuş “hesap” üzerinden gerçekleştirilmektedir.

Yeni ihalelere ilişkin bilgiler, gerek Prozorro’nun web-sitesinde gerekse de ilgili platformlarda aynı zamanda yayımlanmaktadır.

Tedarikler, yabancı kuruluşlar tarafından finanse edildiğinde açık uluslararası ihaleler kullanılmalıdır.

Devlet ihalelerine ek olarak, Ukrayna savaş döneminde büyük altyapı projeleri için uluslararası kalkınma bankalarından finansman almaya başlamıştır. Bu projeler, Türk şirketleri için önemli ihracat fırsatları yaratmaktadır. Projelere ilişkin ihale duyurular: Dünya Bankası, Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD); Uluslararası Finans Kurumu (IFC) ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) web sitelerinde açıklanmakta olup, firmalarımız tarafından takip edilmesinde fayda mütalaa edilmektedir.

Öte yandan, Ukrayna'nın yeniden inşası ve ıslahı çerçevesinde Ukrayna devlet makamları tarafından hazırlanan ve koordine edilen Ukrayna Yenilenme Programı'nın resmi internet sayfasına aşağıdaki verilen bağlantıdan ulaşılması mümkündür (İngilizce):
(<https://recovery.gov.ua/en>)

Söz konusu internet sitesinden savaş sonrası Ukrayna'nın yenilenmesine yönelik ulusal programlara, devlete verilen güncel zararların miktarı ve yatırımcılar için diğer gerekli bilgilere ulaşılması mümkündür.

3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER

Tarım ve Hayvancılık

Modern tarih boyunca Ukrayna “Avrupa'nın tahıl ambarı” olarak adlandırılmış olup ülkenin sahip olduğu toplam alanının %70'inden fazlası tarıma elverişli arazidir. Toplam yüzölçümü olan 42 milyon hektardan 32 milyon hektarı tahıl ve sebze yetiştiriciliğine uygun ekilebilir araziden oluşmaktadır. Buna ek olarak en verimli toprak tiplerinden biri olan “chornozem” (çernezyum) Ukrayna genelinde oldukça yaygın olup dünyadaki çernezyum tipi toprağın %33'ü Ukrayna'dadır.

Savaş öncesi verilere göre ülke nüfusunun yaklaşık %14'ü (2,69 milyon kişi) tarımsal üretimde istihdam edilmiş olup ülkenin GSYH'sinin %10,9'unu ve ihracatının %41'ini tarım sektörü oluşturmuştur.

Savaş şartlarına rağmen Ukrayna dünyanın en büyük tahıl ihracatçılarından biri pozisyonundadır. 2021 yılı itibarıyla Ukrayna, dünya çapında ayçiçek yağı ihracatının %40'ından fazlasını, mısır ve arpanın %10'undan fazlasını ve buğday ve kolza tohumunun yaklaşık %10'unu gerçekleştirmiştir.

Ukrayna'nın yıllık tahıl üretimi 70 milyon tonun üzerine ulaşmaktadır. İç pazarın ihtiyaçları göz önüne alındığında, Ukrayna yılda yaklaşık 50 milyon ton tahıl ihracatı gerçekleştirebilmektedir.

2001 yılından beri yürürlükte bulunan Ukrayna'da tarımsal amaçla kullanılan arazi satış moratoryumu 31 Mart 2020'de kaldırılmıştır. Söz konusu yasa Ukrayna'da en çok beklenen yasa niteliğinde olduğundan ülkede tarım sektörünün gelişiminde en önemli konu olarak değerlendirilmektedir. Adı geçen yasaya göre; Haziran 2021'den 1 Ocak 2024'e kadar, bir alıcıya 100 hektardan fazla arazinin satılmamasına yönelik arazi alımlarında kısıtlamalar uygulanmıştır. 2024 yılından itibaren geçerli olacak şekilde; bir alıcıya en fazla satılabilecek âzami arazi limiti 10 bin hektara çıkarılmıştır. 2021 yılından 1 Ocak 2024 tarihine kadar sadece özel kişiler arazi satın alma hakkına sahip olmuştur. 1 Ocak 2024 tarihinden bu yana özel kişilerin yanında tüzel kişilikler tarım arazilerini satın alma hakkına sahip olmaktadır.

24 Şubat 2022 tarihinde başlayan Rusya'nın Ukrayna'yı geniş çaplı işgali, Ukrayna'nın tarım sektörüne önemli zarar vermiş olup Ukrayna'nın tahıl ekiminin gerçekleştiği bölgelerin %36'sı işgalden etkilenmiş, Ukrayna topraklarının yaklaşık %30'unun da hâlihazırda mayınlanmış olması tarım üretimine ciddi derecede zarar vermiştir.

Öte yandan, Ukrayna Tarım İşletmeleri Derneği verilerine göre, 2023 yılında Ukrayna'nın tarım ürünleri üretimi bir önceki yıla göre önemli bir artış göstermiş; 60,8 milyon ton tahıl (%10 artış), 20,7 milyon ton yağ mahsulü (%18 artış), 11,7 milyon ton şeker pancarı (%29 artış) üretilmiştir.

Savaştan önce Ukrayna'nın toplam ihracatının %70'i deniz yoluyla gerçekleştirilmekteydi. Tarım ürünleri ihracatının %90'ı ise deniz limanları üzerinden yapılmaktaydı.

Türkiye ve Birleşmiş Milletler'in (BM) arabuluculuğunda 22 Temmuz 2022 tarihinde Ukrayna ve Rusya Federasyonu arasında İstanbul'da imzalanan Karadeniz Tahıl Koridoru Anlaşması uyarınca Karadeniz'de Odesa başta olmak üzere limanlarda mayınlar nedeniyle mahsur kalan gemiler için

geçiş koridoru oluşturulmuştur. Temmuz 2023 tarihinde Rusya'nın anlaşmadan çekilmesi sonucunda Karadeniz Tahıl Koridoru Anlaşması askıya alınmıştır.

16 Ağustos 2023 tarihinde Ukrayna Donanma Kuvvetleri tarafından Odesa bölgesi limanlarındaki blokajın kaldırılmasına yönelik geçici deniz koridoru girişi başlatılmıştır. 2023 yılında, Odesa bölgesi deniz limanları üzerinden 400 gemi ile 12,8 milyon ton yük ihraç edilmiştir.

Tahıl Koridoru Anlaşması sayesinde, 2022-2023 yıllarında Ukrayna'dan deniz yoluyla ihraç edilen tahılın yaklaşık %37'si Odesa bölgesi limanları üzerinden gerçekleşmiştir.

Ukrayna Tarım Politikası ve Gıda Bakanlığı'nın resmî web sayfası: (<https://minagro.gov.ua>)

Sanayi

Nisbî olarak zengin bir doğal kaynak havuzuna sahip olan Ukrayna, Sovyet döneminden kalan eski ve enerji yoğun teknolojiye sahip olsa da, belirli bir gelişmişlik düzeyine ulaşmıştır. Ülkenin gelişmiş demir ve çelik sanayi eski SSCB'nin dökme demir üretiminin %5'ini, çelik üretiminin %40'nı ve çelik boru üretiminin %25'ini karşılamaktaydı. Yine mineral gübre üretiminin %21'ini karşılayan, bunun yanında özellikle lastik, plastik ve gübre üretiminde deneyimli bir kimya sanayi tecrübesine sahiptir.

Sovyetler Birliği döneminde Ukrayna'da, ağır sanayi ve savunma sanayi ön planda yer almış, ancak bağımsızlıkla birlikte merkezi otorite dağılmış ve piyasa mekanizmasının geliştirilmesinde güçlüklerle karşılaşmıştır. 1993'ten itibaren Ukrayna sanayisi yapısal değişiklikler yaşamıştır. Temel sanayi olarak adlandırılan enerji sektörü ve çelik sanayi üretiminin genel sanayi üretimi içindeki payı artarken, imalat sanayi olarak adlandırılan makina yapımı ve hafif sanayi üretiminin payı azalmıştır.

Ukrayna sanayisi içindeki diğer önemli sektörler makine imalatı, gıda, demir-çelik, metalürji, kimyasallar, uçak ve gemi inşa sanayidir. Makine üretimi ve kimyasallar alanlarındaki en büyük sorun, eski teknolojilerin kullanılıyor olması ve ithal edilen mallarla rekabet edilememesidir. Bu nedenle üretim istenen seviyeye ulaşamamaktadır. Fakat özelleştirme süreciyle birlikte bu alanlarda bir canlanma gözlenmektedir. Buna karşın özelleştirilen alanlara yeni yatırımlar yapılması yerine genelde mevcutla devam edilmesi benimsenmektedir.

Ayrıca, tüm sanayi sektörü Ukrayna GSYİH'sinin yaklaşık %23-24'ünü oluşturmakta olup imalat sanayinin GSYH içinde payı %12'dir. Ukrayna'nın önde gelen sanayi sektörleri arasında işleme-imalat, metalürji, elektrik enerji, ağaç işleme, madencilik, kimya ve gıda sanayileri yer almaktadır. Ukrayna ihracatı çoğunlukla hammadde ürünlerinden oluşmaktadır. Yüksek teknoloji ürünlerinin ihracat payı, Ukrayna'nın toplam ihracat hacminin sadece %5,5'idir.

Ukrayna'daki gıda ve içecek sektörünün kilit ürünleri arasında şeker, et, süt, sıvı ve katı yağlar, konserve meyve ve sebzeler, şekerleme, alkollü içkiler, şaraplar ve tuz yer almaktadır.

Şubat 2022 tarihinde başlayan savaştan en çok metalürji sektörü etkilenmiştir. Yıkılan fabrikalar arasında Avrupa'nın en büyük çelik ve dökme demir işletmelerinden biri konumundaki, Ukrayna'daki demiryolu rayları ve ray bağlantı elemanlarının tek üreticisi olan Mariupol şehrindeki

Azovstal Fabrikası ve Ukrayna'nın en büyük galvanizli soğuk haddelenmiş sac üreticisi İlyiç Metalürji Kombinesi yer almaktadır. Savaş nedeni ile en çok zarar Donetsk bölgesinde oluşmuştur.

Savaş neticesinde, başta Donetsk olmak üzere Harkiv, Mikolayiv, Luhansk ve Kiev bölgelerinde faaliyet gösteren şirketler büyük zarar görmüş olup sanayi sektöründe faaliyet gösteren firmaların toplam zararının 51,5 milyar ABD doları olduğu tahmin edilmektedir.

12 Şubat 2022 tarihinde küresel sigorta şirketleri Rusya'nın yüksek işgal tehdidi nedeniyle Ukraynalı taşıyıcılar için havacılık sigortalarını feshetmiştir. Savaşın başlamasıyla birlikte Ukrayna'nın hava sahası anında kapatılarak havacılık faaliyetleri askıya alınmıştır. Aynı zamanda Rus birlikleri, Ukrayna'daki bütün havaalanlarına yönelik füze saldırılarına başlamıştır. Sonuç olarak, 12 sivil ve 7 adet çift amaçlı hava alanı (askeri hava alanları hariç) dâhil olmak üzere Ukrayna'nın 35 havaalanından 19'u önemli derecede hasar görmüştür.

Ön hesaplamalara göre, havacılık endüstrisine (havaalanları, pistler, havacılık ekipmanı) verilen zarar yaklaşık 2,04 milyar ABD dolarıdır. Öncesinde Ukrayna'da faal olan havacılık işletmelerinin dolaylı zararının 6,8 milyar ABD doları civarında olduğu tahmin edilmektedir.

9.000'den fazla çalışanın istihdam edildiği "Antonov" firması, yolcu ve kargo uçağı üretimi gerçekleştirmekte olup Ukrayna uçak sanayisinin en büyük iki işletmesinden biri konumundadır. Dünyanın en büyük kargo uçağı AN-225 (Mriya) bu fabrikada üretilmiştir.

Başkentteki üretim tesisine ilave olarak şirketin Kiev yakınlarında bulunan Gostomel kasabasında bir test uçuş alanı bulunmaktadır. Şiddetli çatışmalara sahne olan Gostomel kasabasında Rusya'nın saldırısı sonucu havaalanı pisti ve dünyanın en büyük kargo uçağı olan "Mriya" (Ümit) tahrip edilmiştir. Bahse konu uçağın yenileme maliyetinin 3 milyar ABD dolarından fazla olduğu ve süre olarak da beş yıl alacağı tahmin edilmektedir.

Ukrayna Stratejik Endüstriler Bakanlığı'nın resmî web sayfası:

(<https://mspu.gov.ua/en/our-mission-and-powers>)

Hizmetler

Son yıllarda yaşanan gelişmeler neticesinde, hizmet sektörünün Ukrayna'nın milli hâsılasındaki payı hızlı bir biçimde artış göstermiştir.

Ukrayna'nın hizmet ticaretindeki öncü sektörler: Ulaştırma, bankacılık ve haberleşmedir. Ukrayna'nın hizmet sektörleri arasında en hızlı büyüme bilgi teknolojileri (BT/IT) alanında görülmektedir. 2023 yılında BT sektöründe yaklaşık 307 bin kişi istihdam edilmiştir. BT sektörü hâlihazırda, en büyük ikinci hizmet ihracatı kalemi olup GSYİH içerisindeki payı %4,9'a ulaşmıştır.

Ukrayna'da kurulan ve uluslararası piyasada rekabetçi hâle gelen "start-up"lar arasında; Grammarly, Depositphotos, MacPaw, Petcube gibi firmalar yer almaktadır.

Ukrayna'nın hâlihazırda en büyük BT şirketleri; Ajax, Genesis, EPAM, SoftServe, GlobalLogic, Luxoft, Ciklum, NIX Solutions, DataArt, EVOPLAY firmalarıdır.

Savaş döneminde bazı BT şirketleri ofisleri AB ülkelerine taşımıştır.

Ukrayna'nın BT alanındaki başarısının bir diğer göstergesi ise, "Fortune 500" listesindeki 100'den fazla şirketin, Ukraynalı bilişim firmalarından hizmet alımı ve iş birliği yapmalarıdır.

Madencilik

Ukrayna zengin yeraltı ve yerüstü kaynaklarına sahiptir. Mineral kaynaklar açısından Ukrayna'daki rezervlerin dünya geneli içerisindeki payı %5'tir.

Bu kaynaklar arasında 47 milyar ton ile kömür ilk sırayı alırken, 28 milyar ton ile demir cevheri, 1,5 milyar ton ile kireç ve kireçtaşı diğer önemli kaynaklar arasındadır. Bunların dışında titanyum, cıva, sülfat ve potasyum tuzları, sülfür, granit, toromin ve kaolin gibi madenler ve toprak elementleri de önemli miktarlarda bulunmaktadır.

Rusya-Ukrayna savaşı neticesinde Ukrayna'daki 2.160 maden ocağından 700'ü Ukrayna tarafından işletilememektedir. Hâlihazırda Rusya'nın Ukrayna toprakları içerisinde konuşlandığı bölgelerde Ukrayna'nın kömür yataklarının %63'ü, petrol yataklarının %11'i, doğal gaz yataklarının %20'si, metal yataklarının %42'si ve nadir toprak ve lityum dâhil diğer önemli maden yataklarının %33'ü yer almaktadır.

Devlet Jeoloji ve Yer Altı Servisi'nin resmî web sayfası: (<http://www.geo.gov.ua/en>)

Enerji

Ukrayna sanayisi enerjiye bağımlı bir üretim yapısına sahiptir. Bu nedenle dünya gaz tüketiminde üst sıralarda yer almaktadır. Ukrayna genel olarak petrol ihtiyacının %20'sini, doğalgaz ihtiyacının ise %30'unu kendi kaynaklarından sağlayabilmektedir.

Ukrayna, kendi petrol ve doğalgaz kaynaklarını geliştirme ve yerli üretimi şu andaki seviyesinin üzerine çıkarma çabası içindedir. Buna ilave olarak, kömür ve nükleer enerjinin daha yoğun kullanılması kararlaştırılmış, ancak teknolojik yetersizlikler nedeniyle istenen başarı sağlanamamıştır. Eski nükleer reaktörlerin modernizasyonu ve yeni reaktörlerin inşası konusunda dış yardımlara ve yabancı sermayeye ihtiyaç duyulmaktadır.

Ukrayna 1,2 trilyon m³ seviyesindeki rezervleri ile Avrupa'nın 4. büyük kaya gazı (*shale gas*) rezervine sahiptir. Hükümet kaya gazı projelerinin geliştirilmesi ve yabancı yatırımcıların ülkeye çekilmesi için en iyi şartları sağlamak üzere çalışmalar yapmaktadır.

Ukrayna'da elektrik üretimi termoelektrik santralleri, nükleer santraller ve hidroelektrik santralleri vasıtasıyla yapılmaktadır. Termoelektrik ve nükleer santrallerde üretilen elektrik birbirine eşit miktarlarda olup, toplamın %95'ine tekabül etmektedir. Hidroelektrik santrallerdeki üretim ise toplamın %5-6'sı civarındadır.

2023 yılı Haziran ayında Herson bölgesinde yer alan Kahovka Hidroelektrik Santrali'ne yapılan saldırı neticesinde Kahovka Barajı ve santrali tamamen yıkılmıştır. Santralin yıkımından kaynaklanan hasarın 586 milyon dolar, yıkımın ekonomiye yıllık maliyetinin ise 100 milyon dolardan fazla oranında değerlendirilmektedir. Aynı kapasitede yeni bir "HES" in inşaat maliyeti yaklaşık 1 milyar dolar olduğu ifade edilmektedir.

Savaş öncesinde Ukrayna enerji sisteminin tüm kapasitesinin %10'undan fazlasını teşkil eden ve Avrupa'nın en büyük nükleer santrali olan Zaporizhzhya Nükleer Enerji Santrali, mevcut durumda Rus kontrolünde olup an itibarıyla anılan santralde elektrik üretilmemektedir.

Ayrıca 24 Şubat 2022'den sonra Rusya Federasyonu tarafından işgal edilen bölgelerde Vuglegirsk, Zaporizhzhya ve Luhansk termal elektrik santralleri bulunmaktadır.

Haziran 2023 itibarıyla savaş sonucunda Ukrayna enerji sektörüne verilen doğrudan zarar miktarı 8,8 milyar dolar oranında değerlendirilmektedir.

Ukrayna Enerji Bakanlığı'nın resmî web sayfası: (<https://www.mev.gov.ua>)

4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER

İş Kültürü

Tarih boyunca yaşanan yabancı istilalar ve Sovyetler Birliği'nin çöküşüne kadar Batı ile sınırlı etkileşim, Ukrayna iş yapma kültürünü etkileyerek ülkede yabancılara karşı ihtiyatlı davranma eğiliminin hâkim olmasına neden olmuştur.

Bu itibarla, güvenilirlik ve sadakatin Ukraynalılar ile iş yaparken yardımcı olan ana değerler olduğu değerlendirilmektedir. Bu anlamda, pazara girişte ve Ukrayna ile temaslarda iş adamlarımızın kendilerini güvenilir bir tacir olarak sunmaları, günlük sohbet ve iş eğlencesi aktiviteleriyle Ukraynalı mevkidaşlarını tanımaları önem arz etmektedir.

Çoğu Ukrayna firması geleneksel bir organizasyon yapısına sahiptir. Bu nedenle, genellikle, yüksek düzeyde olmayan Ukraynalı profesyoneller, görüşlerini paylaşma konusunda isteksiz olabilmektedir. Bununla birlikte, daha Batılı bir yaklaşımı benimseyen çok uluslu firmalarda karar verme süreci yavaş yavaş değişmekte ve astlar geri bildirimde bulunmaya teşvik edilmektedir.

Diğer taraftan, ülke iş yapma kültürü konusunda değinilmesi gereken hususlardan biri de randevu kültürüdür. Randevuların önceden ayarlanması zordur ve toplantıdan kısa bir süre önce telefon veya e-posta ile onaylanması gerekmektedir. Ukraynalıların çoğunluğu İngilizce konusunda çok yetenekli olmadığından, toplantıdan önce herhangi bir çalışma kâğıdı materyalini Ukraynaca'ya çevirmek ve bir tercümanın gerekli olup olmadığını kontrol etmek iş adamlarımıza temaslarda tavsiye edilen hususlar arasındadır.

Doğu ve güney Ukrayna şehirlerinde Rusça yaygın olmasına rağmen savaş neticesinde kullanılmamasına büyük özen gösterilmektedir. Ukraynaca ülkenin ulusal dilidir. İngilizce kullanımı büyük şehirlerde dâhi yaygın olmayıp yeni nesil ile beraber kullanımı yaygınlaşmaktadır. Özellikle geleneksel sektörlerde faaliyet gösteren firma/iş insanları arasında İngilizce kullanımı oldukça sınırlıdır.

Bu çerçevede, ilk yazışmalarda, Ukraynaca'nın kullanılması daha verimli olup toplantılarda tercüman/Ukraynaca bilen temsilci bulundurulması önem arz edebilmektedir.

Para Kullanımı

ATM'ler şehirlerde mevcut olup kredi kartları ve modern mobil ödeme sistemleri yaygın olarak kullanılmaktadır. Ukrayna'da kabul edilen üç ana kredi kartı: Visa, MasterCard ve Eurocard'dır. Ukrayna'nın resmi para birimi grivnadır (UAH). ABD doları ve avro bozdurmanın ilk ve en güvenli yolu bankadır. Avro ve dolar, herhangi bir bankada kolayca değiştirilebilen para birimleridir. Öte yandan büyük şehirlerde yoğun bir biçimde döviz bürolarına rastlanılabilmektedir. Genellikle, bankaların üzerinde döviz kuru olan tabelalar bulunmakta olup bankaların çoğunluğu saat 17.00 veya 18:00'de kapanmaktadır.

Ukrayna'ya yazılı beyanname olmaksızın toplam 10.000 avroya kadar nakit ve seyahat çeki getirilmesine izin verilmektedir. 10.000 avroyu aşan tutarda para gümrük birimlerinde beyan edilmesi gerekmektedir.

Pasaport ve Ülkeye Geçici Giriş Vizesi uygulaması

Ukrayna'nın Ankara Büyükelçiliği web sayfasında en güncel bilgiler yer almaktadır.

(<https://turkiye.mfa.gov.ua/tr>)

Resmî Tatiller ve Mesai Saatleri

Mesai Saatleri ve Günleri	Pazartesi-Cuma
Türkiye ile Saat Farkı	Mart ayı son haftası ile Ekim ayı son haftası arasındaki dönemde Türkiye ile Ukrayna arasında saat farkı yoktur. Bunun dışında Ukrayna ile Türkiye arasında 1 saat farkı vardır.
Haftalık Çalışma Saati	Haftalık çalışma süresi 40 saattir. Bunun üzerindeki çalışma fazla mesai olarak kabul edilmektedir. Yıllık fazla çalışma süresi 120 saati aşamaz ve bir çalışan üst üste iki gün 4 saatten fazla mesaiye kalmaz.
Resmî Tatil Günleri (Savaşın sürdüğü mevcut dönemde tatil günleri yürürlükten kaldırılmıştır)	1 Ocak <i>Yeni Yıl</i> ; 26 Aralık <i>Christmas</i> ; 8 Mart <i>Uluslararası Kadın Günü</i> ; Paskalya her yıl tarih değişiyor (<i>Nisan- Mayıs</i>); 1 Mayıs <i>Uluslararası İşçi Dayanışma Günü</i> ; 8 Mayıs <i>İkinci Dünya Savaşı'nda Zafer ve Anma Günü</i> ; <i>St. Trinity Günü</i> her yıl tarih değişiyor (<i>Nisan-Mayıs</i>) 28 Haziran <i>Anayasa Günü</i> 24 Ağustos <i>Bağımsızlık Günü</i> 1 Ekim <i>Ukrayna'nın Savunucusu Günü</i> Tatillerin Cumartesi ya da Pazar gününe rastlaması hâlinde izleyen Pazartesi günü de resmi tatil kabul edilmektedir.
Uluslararası Telefon Kodu	+380

5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER

Şirket Türleri

Ukrayna'nın Ticaret Kanunu'nun 63. maddesi uyarınca, Ukrayna'da faaliyet göstermek için oluşturulabilecek temel şirket türleri aşağıdaki gibidir.

- **Özel Şirket:** Tüzel kişiliğe sahiptir. Geçerli mevzuata göre özel şirket bir ya da birden fazla kişi tarafından oluşturulur. Bu kişiler gerçek veya tüzel kişi olabilir. Özel şirket tarafından sürdürülen faaliyetlere yönelik yasal kontroller fazla sıkı değildir. Bu nedenle şirketin tüzüğünde görülmek istenen bütün maddeler yazılabilir. Asgari bir sermaye öngörülmemiştir. Hangi ortağın ne kadar sermaye koyacağı konusu isteğe bağlıdır.

Yabancıların özel girişimci olarak kaydı için aşağıdaki hususların yerine getirilmesi gerekmektedir:

- Pasaport ve noterce tasdikli çevirisi,
  - Devlet kaydına dâir dilekçe,
  - İkamet yerine geldikten 10 gün içinde bu ikamet yerinin resmi kaydını yaptırmak,
  - Kayıt tarihinden itibaren 6 ay içinde kayıtlı bir ikamet adresinde bulunmak,
  - Vergi kimlik numarasını elde etmek,
  - İkamet yerine göre devlet tescil makamına bütün gereken evrakları sunmak.
- **Anonim Şirket:** Orta ve büyük ölçekli şirketler arasında yaygın olan organizasyon şeklidir. Ukrayna mevzuatında iki tür anonim şirket öngörülmüştür. Bunlar "özel anonim şirket" (ÇAT) ve "halka açık anonim şirket" (PAT) şeklindedir. Anonim şirketin sermayesi, hissedarları tarafından alınan hisse senetlerinin toplam nominal değeridir. Özel ya da halka açık anonim şirketin hisselerinin Ukrayna'nın ilgili devlet komitesi (Ukrayna Devlet Menkul Kıymetler ve Sermaye Piyasası Komitesi) tarafından tescil edilmesi şarttır. Halka açık anonim şirketleri borsaya kayıtlı (listing) olması, hisselerin en az %10'u serbest dolaşımında olması şarttır. Halka açık anonim şirketler ve özel anonim şirketler (hissedarların sayısı 10 kişi veya üzerinde ise) bağımsız denetim kurulu oluşturulması gerekmektedir.
- **Limitet Ortaklık:** Limitet ortaklık (OOO) bir ya da birden fazla kişi tarafından oluşturulur. Bu kişiler gerçek veya tüzel kişi olabilir. Şirket ortakları şirket borçlarından şahsen sorumlu değildir. Ortakların sorumluluğu payları oranında sınırlıdır. Limitet ortaklık, sermayesi paylara ayrılmış bir şirkettir. Asgari bir sermaye öngörülmemiştir. Hangi ortağın ne kadar sermaye koyacağı konusu isteğe bağlıdır. Limitet ortaklık en fazla 100 ortakla kurulabilir. Limitet ortaklık tüzel kişiliğe sahiptir. Limitet ortaklık, kendi mal varlıklarına sahip olma, kendi başına mülkiyet ve diğer haklara sahip olma, yükümlü olma, mahkemelerde davacı veya davalı konumunda olabilme, bankada hesap açma hakkına sahiptir. Limitet ortaklık, müdür tarafından veya başında genel müdür olan bir yönetim kurulu tarafından yönetilir. Bu tür hususlar limitet ortaklığın kuruluş evraklarında tespit edilir. Müdür hem yabancı hem Ukrayna vatandaşı olabilir.
- **Temsilcilik/Şube:** Ukrayna şirketlerinin şubesi olabilmesine rağmen; yabancı şirketler şube açmamaktadır. Bu nedenle Ukrayna'da faaliyet göstermek isteyen yabancı şirketlerin, Ukrayna mevzuatına göre Ukrayna'da şirket kurması gerekmektedir. Temsilcilikler, tüzel kişilik

olmadığından bağımsız ticari faaliyet gerçekleştirememekte olup, yabancı kişiliğin adına verdiği görev doğrultusunda yürütmektedir.

- **İşbirliği Anlaşmaları:** İşbirliği anlaşmaları tarafların sermayelerini, bilgi birikimlerini, ticari isimlerini ve benzeri kaynaklarını bir araya getirerek oluşturdukları bir faaliyet şeklidir. Aralarında işbirliği anlaşması akdeden Ukraynalı ve yabancı yatırımcılar bu akit çerçevesinde yürütecekleri işleri için diğer işlerinden ayrı muhasebe kayıtları tutmak ve ayrı banka hesapları açmak zorundadırlar. Bu tür ortaklıklardan kazanılan gelirler de diğer işlerinden elde ettikleri gelirden ayrı vergilendirilir. İşbirliği anlaşmaları, ilgili Ukrayna Bakanlar Kurulu Kararı'nda belirtildiği şekilde tescil edilmelidir. Şirketin sermayesinin en az %10'nun yabancı yatırımcı tarafından ödenmesi bu şirketi yabancı sermayeli şirket hâline getirir. Diğer taraftan, bir yabancı şirket Ukrayna'daki şirket hisselerinin %100'sine sahip olma hakkına haizdir.

- **Temsilcilik Açılması Konusunda Prosedürler:** Ukrayna'da ekonomik faaliyette bulunmayacak temsilcilik açmak isteyen yabancı firmaların Ukrayna Ekonomi Bakanlığı'na (Dış Ekonomik Faaliyet ve Ticareti Koruma Dairesi; Adres: Vul. M. Hruşevskoho, 12/2, 6. Giriş; Çalışma saatleri: Pazartesi, Çarşamba, Cuma 14:00-15:00; Tel.: +38 (044) 596-68-43; E-posta: represent@me.gov.ua) aşağıdaki bilgi ve belge sunması gerekir:

- a) Temsilcilik Açma Dilekçesi: Dilekçe firmanın antetli kağıdına düzenlenir ve aşağıdaki bilgileri içermelidir:

- Yabancı firmanın adı;
- Yabancı firmanın adresi, ülke belirlenmesi;
- Yabancı firmanın telefon ve faks numarası;
- Temsilciliğin açılacağı şehir/semt ve muhtemel adresi;
- Şubeler açılması hâlinde bulunacağı şehirler/semter;
- Temsilcilikte çalıştırılacak yabancıların sayısı;
- Yabancı firmanın kuruluş tarihi;
- Yabancı firmanın hukuki durumu;
- Yabancı firmanın eleman sayısı;
- Yabancı firmanın banka hesap numarası, banka adı;
- Yabancı firmanın faaliyet alanı;
- Temsilciliğin açılış amacı ve Ukraynalı firmalarla iş ilişkileri ve işbirliğinden beklentilerine ilişkin bilgileri.

- b) Firmanın Türkiye'de tescil edildiğine dair belge,

- c) Banka belgesi,

- d) Ukrayna'da temsili görevleri yerine getirmek için belirli bir kişi adına vekaletname.

- Söz konusu belgeler verildiği yerde noterce tasdik edilmeli, Ukrayna'yı temsil eden konsolosluklarda yasal hâle getirilmeli ve resmi tercüman mührüyle onaylanmış Ukraynaca çevirisi bulunmalıdır.
- Yukarıda belirtilen belgelerin, firmanın bulunduğu ülkede hazırlanmasını müteakip en geç 6 ay içinde Ukrayna Ekonomi Bakanlığı'na verilmesi gerekmektedir. Dilekçe sahibi, belirtilen esaslara göre tanzim edilen temsilciliğin tescil belgesini alabilecektir.
- Ukrayna'da ekonomik faaliyette bulunacak temsilcilik açmak isteyen yabancı firmaların vergi dairesine tescil ettirip vergiye tâbi olmaktadır ve daimî temsilci statüsü kazanmaktadır.
- Kayıt işlemleri online yapma imkânı Tek Devlet İdari İşlemler Portalı üzerinden sağlanmaktadır. (<https://my.gov.ua/info/service/2830/documents?languageId=0>)

- İdari Ücret: Çalışabilir nüfus için 1 asgari geçim indirimi olarak belirtmektedir. Bunların miktarı takvim yılının 1 Ocak tarihinde kanunla belirlenip UAH 10 olarak belirlenmiştir.
- Ukrayna, Verhovna Rada tarafından saldırgan devlet olarak tanınan ikamet edenleri için 30 asgari geçim indirimi olarak belirtmektedir.
- Süreç: 60 iş günü.

Şirket Kurma Prosedürü

- Ukrayna’da bir şirketin kurulması için yapılacak ilk iş gerekli piyasa araştırması (altyapı ve lojistik imkânları, iş gücü, fiyatlar, lisanslar, vergi ve gümrük oranları, rekabet ortamı vb.) ve kurulacak olan şirketin türünün belirlenmesidir.
- Ukrayna’da ticari faaliyet göstermek üzere kurulacak ticari birimlere ilişkin düzenlemeler yapılan çeşitli revizyonlar sonucunda, 1 Ocak 2004 tarihinde yürürlüğe giren Ukrayna Medenî Kanunu ile Ukrayna Ticaret Kanunu’nda yer almaktadır.
- Bunların yanı sıra, 19 Eylül 1991 tarihli Şirketler Kanunu ile 17 Eylül 2008 tarihli Anonim Şirketler Kanunu; şirketlerin kuruluş, faaliyet ve tasfiye işlemlerini düzenlemektedir. Şirketlerin ve özel girişimcilerin tescil işleminin esasları ise 31 Ocak 2019 tarihinde yürürlüğe giren değişikliklerle 755-IV Sayılı Ukrayna Kanunu ile getirilmiştir.
- Ukrayna’da şirketlerin, özel girişimcilerin ve sivil toplum kuruluşlarının devlet kaydına ilişkin Kanuna aşağıdaki bağlantıdan ulaşılması mümkündür (İngilizce):
(<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15?lang=en#Text>)

Ukrayna’da Şirket Kurulması Aşamalarını Gösterir Tablo

Ukrayna’da Şirket Kurmak İçin İzlenecek Adımlar			
Adım	İşlem	Süre (Gün)	Ücret
1	Sicil Dairesinde Tescil İşlemi Gerekli evraklar sırasıyla; - Başvuru formu “Form A”. 29 Ağustos 2018 tarih No2824/5 Numaralı Kanun değişiklikleri dâhil olmak üzere, 18 Kasım 2016 tarihinde 3268/5 numaralı başvuru formunun standardı Ukrayna Adalet Bakanlığı tarafından kabul edilmiştir. - Şirket kurucuları tarafından alınmış şirket kurulmasına ilişkin toplantı karar zaptı - Tüzük	1	Devlet Sicil Dairesi’ne başvuru ücretsiz, noterlik ücret tarifesi ilave ödenir.
2	Şirket mührünün hazırlanması	1	Mührün zorluğuna göre; 200-700 grivna arası
3	Daimî banka hesabı açılması. (Banka 1 çalışma günü içinde internet üzerinden firmanın banka hesabı açıldığına dair Devlet Fiskal Servisi’ne bilgilendirip bölgesel vergi dairesince bu firmanın hesabı kaydı olup olmadığına dair cevap verir)	1	Ücretsiz
4	Vergi dairesinde KDV kaydının yapılması ve KDV numarasının alınması.	3	Ücretsiz

	Yıllık cirosu 1.000.000 grivnadadan fazla ise (KDV haricinde), şirket KDV mükellefi olarak kaydedilme hakkı verilmektedir (tek vergi mükellefi hariç). Sicil Dairesi'nde tescil işlemi yapıldığı zaman veya yapıldıktan 3 gün içinde KDV mükellefi hakkı verilmek zorundadır. Bu işlemler on-line yapılabilmektedir. (https://cabinet.sfs.gov.ua)		
6	Çalışanları Devlet Fiskal Servisi'ne kaydettirmek (https://cabinet.tax.gov.ua)	On-line başvuru	Ücretsiz

Not: Firma kuruluşu için gerekli evrakların tamamının Ukraynaca dilinde düzenlenmesi gerekmektedir. Ukraynaca dışındaki dillerde hazırlanmış evrakların noter tasdikli Ukraynaca tercümelerinin olması gerekmektedir. Hem kuruluş kolaylığı hem de işletme kolaylığı açısından yabancılar için Ukrayna'daki en yaygın şirket kuruluş şekilleri limitet şirket veya temsilcilik ofisidir.

Özel girişimcinin kayıt işlemleri "Diia" portalı üzerinden çevrimiçi yaptırılabilir:
(<https://diia.gov.ua/services/revestraciya>)

Sigorta

Çalışanlar için brüt ücretler üzerinden kesinti oranı, toplam % 22 seviyesinde olup bu kesinti yabancı işverenler için de geçerlidir.

Bankacılık Mevzuatı

- 1 Ocak 2024 tarihi itibari ile Ukrayna'da 27 yabancı sermaye ortaklı, 19'ü yüzde yüz yabancı sermayeli olmak üzere toplamda 63 banka bulunmaktadır. Türkiye Ekonomi Bankası (TEB) ile Ukrainsbank arasında yapılan anlaşma neticesinde, Nisan 2006 tarihinde TEB'de Ukrayna masası, Ukrainsbank'ta ise Türkiye masası kurularak faaliyete geçmiştir. Daha sonra, 2007 yılı Şubat ayında Altınbaş Holding'e ait Creditwest ve Fiba Holding'e ait Credit Europe bankaları gerekli izin işlemlerini tamamlayarak Ukrayna'nın başkenti Kiev'de faaliyete başlamışlardır.
- Yabancıların Bireysel Banka Hesabı Açması: Ukrayna'da bulunan herhangi bir Ukrayna bankasında bireysel banka hesabı açmak için pasaport ve INN'i (Ukrayna vergi kimlik numarası) talep edilmektedir. Bir yabancı, bankacılık işlemleri tamamlamak için kullanacağı paranın kaynağının yasal olduğunu doğrulayan bir belgeye sahip olması gerekir.
- Ukrayna'ya Yapılan Para Transferleri: Güvenilir para gönderme yöntemleri arasında "SWIFT", TransferWise, TransferGo, Azimo, WorldRemit, Western Union yer almaktadır. Ortalama SWIFT ücreti %1,5-3 oranındadır. 5 Ağustos 2019 tarihinde banka hesaplarında ve ödemelerde IBAN numarası kullanılmaya başlanmıştır.
- Mevcut savaş şartları dâhilinde SWIFT transferlerinde kısıtlamalar uygulanmaktadır.
- 24 Şubat 2022 Tarihinden Sonra Ukrayna Bankacılık Sistemi Hakkında Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar:

- Rusya ile savaş koşullarında Ukrayna'nın bankacılık sistemi 24 Şubat 2022 tarih ve 18 No'lu "Sıkı Yönetim Döneminde Bankacılık Sisteminin İşleyişi Hakkında Ukrayna Ulusal Bankası Kararı" ile belirlenen kısıtlamalarla faaliyet göstermektedir. Ukrayna'da müşteri hesaplarından nakit çekme, döviz cinsinden nakit alımı, döviz piyasasının işleyişi, resmi döviz kuru konusunda kısıtlamalar uygulanmaktadır.
  - Ukrayna'da savaşın başlamasıyla birlikte kredi ödemeleri neredeyse durdurulmuştur. Tüzel ve özel kişiliklere verilen kredilerin çoğu iade edilmemektedir. Ukrayna Ticaret ve Sanayi Odası Ukrayna'da sıkıyönetim sırasında kişilerin yükümlülüklerinin yerine getirilmesi imkansızlığı doğrulayan mücbir sebep hâlini ilan etmiştir.
  - 24 Şubat 2022 tarihinde Ukrayna Merkez Bankası'nın 21 Sayılı Kararı ile ürün alımları için döviz alımının ve sınır ötesi döviz transferlerinin yapılabileceği kritik ürünlerin listesi onaylanmıştır. Ukrayna Bakanlar Kurulu'nun 7 Temmuz 2022 tarihli ve 761 Sayılı Kararı ile kritik ithalat listesi ortadan kaldırılmıştır. 9 Temmuz 2022'den itibaren 01-97 GTİP kodlu ürünlerin ithalatına ilişkin olarak döviz alınarak sınır ötesi döviz transferlerine izin verilmektedir.
  - Ukrayna Bakanlar Kurulu'nun 14 Şubat 2023 tarih ve 137 Sayılı Kararı ile 24 Şubat 2022 tarih ve 153 Sayılı "Kritik İthal Edilen Mallar Listesi Hakkında Karar"da değişiklik yapılmıştır. Bu itibarla, işletmeler yalnızca Ukrayna Bakanlar Kurulu'nun 14 Şubat 2023 tarih ve 137 Sayılı Kararı ile onaylanan listede yer alan hizmet, eser, fikri mülkiyet hakları ve diğer mülkiyet dışı hakları ithal edebilecektir.
- Ukrayna'da Sıkıyönetim Sırasında Geçerli Olan Banka Kısıtlamaları:
    - Yurt dışından kredi almak belirli şartlara bağlanmıştır. Bu tür bir kredinin âzami faiz oranı yıllık %12'yi geçemeyecektir. Ayrıca, ilk üç yıl boyunca borçlu, borcunu kendi fonları pahasına yabancı para cinsinden geri ödemek zorunda olup borçlunun, faizleri veya diğer ödemeleri gerçekleştirmek amacıyla döviz satın almasına izin verilmektedir.
    - Hâlihazırda, 24 Şubat ile 10 Ağustos 2022 tarihleri arasında vadesi gelen faiz ödemelerinin ödenmesine ancak birtakım şartların yerine getirilmesi hâlinde izin verilmektedir. Aynı zamanda diğer dönemlere ait olan döviz cinsinden borcun iade edilmesi veya faizlerinin ödenmesi yasaktır.
    - Mal ihracatı ve ithalatına ilişkin işlemlere ilişkin ödeme süresi (365 takvim günü yerine) 180 takvim günü olup bu düzenleme 5 Nisan 2022 tarihinden itibaren gerçekleştirilen işlemler için geçerlidir.
    - Mevcut durumda, tüzel kişiliğe yönelik yabancı para cinsinden kaynaklanan yükümlülükler öncelikle mevcut şirket fonları üzerinden karşılanabilmektedir. Döviz alımı kişinin hesabında 400.000 UAH'dan (yaklaşık 10.000 dolar) az olması durumunda mümkündür. Ayrıca, Ukrayna'da ikamet edenlerin, satın aldıkları dövizleri cari hesaba geçtikten sonra en geç iki gün içinde kullanmaları gerekmektedir.
    - Günlük 100.000 UAH (yaklaşık 2.600 dolar) eşdeğerinden fazla miktarda döviz cinsinden nakit alımı yasaktır (bazı istisnâlar hariç). Bu yasak hem Ukrayna'da hem de Ukrayna dışında geçerlidir.

Kısıtlamaların ve kuralların listesi değişebilir. Ukrayna Ulusal Bankası bu kuralları sürekli olarak gözden geçirerek güncellemektedir. Bu nedenle, herhangi bir döviz işleminin mevcut mevzuata uygunluk açısından ayrı ayrı değerlendirilmesi gerekmektedir.

- Ukrayna'dan Yurtdışına Para Transferleri Yapılması: Ukrayna'daki mevcut olağanüstü savaş hâli esnasında gerçek kişiler tarafından Ukrayna'dan yurtdışına gerçekleştirilecek SWIFT transferlerine ilişkin koşullar aşağıda sıralanmaktadır:
  - Ülkenin savunmasına yönelik kritik ithalat malları için (dron, vücut zırhı vb.) ödemeleri;
  - Yabancı bir ülkenin tıbbi kurumlarında tedavi için ödemeler;
  - Hastaların taşınması için ödemeler;
  - Yurtdışındaki vatandaşların ölümüyle ilgili (nakliye masrafları ve defin masrafları) ödemeler;
  - Yabancı ülkede eğitim ödemeleri;
  - Nafaka ödemeleri.

Mevcut durumda, Western Union ve MoneyGram gibi para transfer sistemleri üzerinden Ukrayna'dan döviz transferleri yapılmamaktadır.

Bireyler, yurt dışından "kritik ithalat" listesinden malların satın alınması için aylık 400.000 UAH (Ukrayna Ulusal Bankası'nın resmi kuruna eşdeğer) sınırı dâhilinde döviz transferi yapabilmektedir.

- Ukrayna Bankalarında Şirket Hesabı Açmak İsteyen Yabancıların Dikkat Etmesi Gereken Hususlar:
  1. Şirket, Ukrayna yasalarına göre açılmalı ve hukuki olarak Ukrayna'da kayıtlı olmalıdır.
  2. Şirketin bir Ukraynaca şirket tüzüğü olmalıdır.
  3. Dilekçe formu ve şirketin Ukrayna standartlarına göre Ukrayna'ya özel tasarlanmış şirket kaşesi, imza örnekleri bulunmalıdır.
  4. Şirket müdürünün pasaportu (noterce tasdikli tercümesi) ve INN'i (Ukrayna vergi kimlik numarası) olmalıdır.
  5. Şirketin nihaî faydalanıcısının (*final beneficiary*) belirtiliyor olması gerekmektedir.

Vizeler

Vizesiz Giriş: Türkiye vatandaşları 180 gün içerisinde 90 günü aşmamak kaydıyla Ukrayna'ya vizesiz seyahat edebilirler.

Vize Alma: Ukrayna'da 90 gün üzerinde kalmak isteyen Türk vatandaşlarının vize alması gerekmektedir. Vize dönemleri kalma süresine, giriş sayısına, seyahat amacına ve vize çıkarma dönemine göre değişmektedir.

Daha ayrıntılı bilgi Ukrayna'nın Ankara Büyükelçiliği web sayfasında yer almaktadır.

(<https://turkiye.mfa.gov.ua/tr/konsolosluk-islemleri/ukrayna-vizesi>)

Ukrayna'da oturma izni alma konusunda yetkili kurum Ukrayna Devlet Göç Servisi'dir.

(<https://dmsu.gov.ua/en-home.html>)

Ukrayna'da 100 bin ABD doları tutarında yatırım yapan yabancılara süresiz oturma izni imkânı verilmektedir. Oturma izinlerinin kota sayısı her sene ayrı olarak belirlenmektedir.

Çalışma izni alma konusunda ise yetkili kurum Ukrayna Devlet İstihdam Servisi'dir.

(<https://ode.dcz.gov.ua/storinka/dokumenty-i-kontakty>)

Oturma ve çalışma izni konusunda söz konusu kurumlarla ile doğrudan iletişim kurulması gerekmektedir. Ukrayna'da oturma/çalışma izni alma konusu, yabancılar ile Ukrayna kurumları arasında özel hukuk ilişkisi oluşturmaktadır. Vatandaşlarımızın, bizzat, aracı firmalar veya hukuk danışmanları yardımı ile bu konuda yukarıda belirtilen kurumlara başvurmaları ve Ukrayna'daki hukuki statülerini Ukrayna yasalarına uygun hâle getirmeleri gerekmektedir.

Ukrayna'da yabancıların çalışma izinleri ile ilgili hususlar 5067-VI sayılı, 09.08.2019 tarihli Ukrayna İstihdam Kanunu'nun VII. bölümü ile düzenlenmektedir.

Ukrayna'da faaliyet gösteren işveren tarafından yabancı personel alımında izlenecek yollar kısaca aşağıdaki gibidir:

- 1- İşveren ilgili istihdam makamına ilgili dilekçeyi sunmalıdır.
- 2- İstihdam Servisi tarafından aynı gün içerisinde işverene, işveren tarafından sunulan evrakların liste onay belgesi verilmektedir. Belgeler sunulduktan bir sonraki mesai günü evrakların uygunluğu incelenerek dilekçenin kabul edilip edilmemesine dair karar verilmektedir.
- 3- Çalışma izni için başvuran kişi elektronik ortamda çalışma izninin verilmesi ile ilgili gelişmeleri takip edebilmektedir.
- 4- 7 günlük süre içinde İstihdam Servisi tarafından ibraz edilmiş belgeler ile ilgili olumlu ya da olumsuz karar verilmektedir. Alınan karar, İstihdam Servisi'nin resmî web sayfasında yayınlanmaktadır. Olumlu karar verildikten sonra ödeme yapılmaktadır.
- 5- İşveren çalışma izni aldıktan sonra, 90 takvim günü içerisinde yabancı personel ile iş sözleşmesi düzenlenmesi gerekmektedir. İş sözleşmesinin düzenlendiğinden itibaren 10 iş günü içerisinde iş sözleşmesinin onaylı bir nüshasının ilgili İstihdam Servisi'ne ibraz edilmesi gerekmektedir.

2024 yılında Çalışma İzni Ücretleri:

- Bir ilâ iki yıl için verilen veya bu süre dâhilinde uzatılan izinler için, her yılın 1 Ocak tarihi itibarıyla açıklanan toplam sekiz asgari geçim indirimi
- Altı ay ile bir yıllığına kadar süreler için verilen veya bu süreye kadar uzatılan izinler için, her yılın 1 Ocak ayı itibarıyla açıklanan toplam beş asgari geçim indirimi
- Altı aya kadar süreler için verilen veya bu süreye kadar uzatılan izinler için, her yılın 1 Ocak ayı itibarıyla açıklanan toplam üç asgari geçim indirimi.

Not: "2024 Yılı Ukrayna Devlet Bütçesi Kanunu" nun 7. maddesi uyarınca 2024 yılında Ukrayna'da uygulanan asgari ücret tutarları 3.028 grivna olarak belirlenmiştir.

"Ukrayna İstihdam Servisi Hakkında Kanun" un 42. maddesine göre çalışma izni için gerekli belgeler:

- Dilekçe,
- Pasaport kopyası ve ilgili sayfaların yeminli tercümesi,
- Diplomanın kopyası,
- Renkli fotoğraf (3,5 X 4,5),
- İş sözleşmesinin taslak kopyası.

İşveren tarafından, aşağıda sıralanan durumlarda çalışma izninde düzeltme yapılması konusunda İstihdam Servisi'ne başvurulması gerekmektedir:

- Şirketin veya işverenin isminin\soyadının değiştirilmesi,

- İstihdam edilen yabancıların isminin\soyadının, pasaport bilgilerinin veya görevinin değiştirilmesi.

Sıkıyönetim sırasında yabancıları çalışma izni ile ilgili bilgilere aşağıdaki linkten ulaşılması mümkündür (İngilizce):

(<https://visitukraine.today/blog/2108/how-foreigners-can-get-a-job-in-ukraine-rules-and-necessary-documents>)

Kaynak: T.C. Kiev Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği